

Bratislava

KALENDÁR ŽIVOTA

JANUÁR

1. S NOVÝ ROK
2. S Makary
3. P Danka
4. S Eugén
5. N EDUARD
6. P Andrej
7. U Július
8. S Severin
9. S Július
10. P Ján
11. S Honoráta
12. N BEŇADÍK
13. P Veronika
14. U Félix
15. S Pavol
16. S Vladimír
17. P Antonín
18. S Margaréta
19. N MARTA
20. P Fabián
21. U Agneša
22. S Vincent
23. S Mária
24. P Felícia
25. S Pavol
26. N PAULÍNA
27. P Ján
28. U Augustín
29. S František
30. S Matúš
31. P Ján

FEBRUÁR

1. S Ignáč
2. N HROMNICE
3. P Blažej
4. U Dominik
5. S Adelajda
6. S Dorota
7. P Richard
8. S Ján
9. N CYRIL
10. P Jacek
11. U Mária
12. S Julián
13. S Katarína
14. P Valentín
15. S Jozef
16. N DANKA
17. P Lukáš
18. U Konštantín
19. S Rada
20. S Eudmila
21. P Eleonóra
22. S Margaréta
23. N DAMIÁN
24. P Matúš
25. U Viktor
26. S Miroslav
27. S Gabriel
28. P Roman

MAREC

1. S Albín
2. N HELENA
3. P Marína
4. U Kazimír
5. S Václav
6. S Viktor
7. P Tomáš
8. S Vincent
9. N KATARÍNA
10. P Cyprián
11. U Beňadik
12. S Bernard
13. S Kristína
14. P Matilda
15. S Eudmila
16. N IZABELA
17. P Ján
18. U Eduard
19. S Jozef
20. S Klaudia
21. P Eubomír
22. S Katarína
23. N FÉLIX
24. P Marek
25. U Mária
26. S Teodor
27. S Lydia
28. P Angelika
29. S Ján
30. N VIKTOR
31. P Kornélia

APRÍL

1. U Teodora
2. S Vladislav
3. S Richard
4. P Izidor
5. S Irena
6. N VEĽKÁ NOC
7. P VEĽKONOČNÝ PONDELOK
8. U Dionýz
9. S Marcel
10. S Michal
11. P Leopold
12. S Euboslav
13. N VRATISLAV
14. P Justína
15. U Anastázia
16. S Júlia
17. Š Júlia
18. P Alicia
19. S Leon
20. N ANGEŠA
21. P Anzelm
22. U Lukáš
23. S Juraj
24. S Gregor
25. P Marta
26. S Mária
27. N TEOFIL
28. P Valéria
29. U Bohumil
30. S Katarína

MÁJ

1. S SVIATOK PRÁCE
2. P Zigmund
3. S Alexander
4. N MONIKA
5. P Irena
6. U Ján
7. S Eubomír
8. S Stanislav
9. P ST. SVIATOK ČSSR
10. S Antonín
11. N FRANTIŠEK
12. P Pankráce
13. U Serváč
14. S Bonifáč
15. Š Žofia
16. P Andrej
17. S Veronika
18. N ERIKA
19. P Mikuláš
20. U Bernard
21. S Donát
22. Š Helena
23. P Dezider
24. S Johana
25. N GREGOR
26. P Paulína
27. U Ján
28. S Augustín
29. Š Magdaléna
30. P Ferdinand
31. S Angela

JÚN

1. N MEDZ. DEN DETI
2. P Mária
3. U Klotilda
4. S Karol
5. S BOŽIE TELO
6. P Norbert
7. S Robert
8. N MEDARD
9. P Felicián
10. U Margaréta
11. S Barnabáš
12. Š Ján
13. P Anton
14. S Valér
15. N VÍT
16. P Justína
17. U Adolf
18. S Alžbeta
19. Š Gerváz
20. P Florián
21. S Marta
22. N PAULINA
23. P Zenon
24. U Danka
25. S Vilhelm
26. Š Pavol
27. P Vladislav
28. S Leon
29. N PETER A PAVOL
30. P Emília

1969

PRENUMERATE „ŽIVOTA” W KRAJU:
(ROczna do dziesiątego grudnia
półroczna do dziesiątego czerwca
kwartalna do dziesiątego dnia miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie kwartalu)
PRZYJMUJĄ WSZYSTKIE URZĘDY POCZTOWE I DORECZYCIELE. MOŻNA RÓWNIEŻ DOKONYWAĆ WPLAT NA KONTO PKO 1-6-1000-20 — CENTRALA KOLPORTAŻU PRASY I WYDAWNICTW „RUCH” WARSZAWA, UL. WRONIA 23 (Z ZAZNACZENIEM NA ODWROCIE BLANKIETU „PRENUMERATA ŽIVOTA”) ORAZ PRZESYŁAC PIENIĄDZE NA ADRES REDAKCJI.
ROczna prenumerata „ŽIVOTA” 12 ZL, półroczna 6 —, kwartalna 3 —.
Prenumerata „ŽIVOTA” do innych krajów świata można zamawiać w tych samych terminach wyłącznie przez dokonanie wpłaty na konto PKO 1-6-1000-24 BIURO KOLPORTAŻU WYDAWNICHT ZAGRANICZNYCH „RUCH” WARSZAWA, UL. WRONIA 23 (z zaznaczeniem na odwrocie blankietu „PRENUMERATA ŽIVOTA”).

KALENDÁR ŽIVOTA

Galéria SNM, z tvorby Martina Benku

JÚL

1. U Marián
2. S Urbán
3. S Anatol
4. P Vincent
5. S Filoména
- 6. N LUCIA**
7. P Cyril a Metod
8. U Alžbeta
9. S Veronika
10. Š Filip
11. P Olga
12. S Ján
- 13. N MARGARETA**
14. P Kamil
15. U Henrich
16. S Rút
17. S Svorad
18. P Šimon
19. S Vincent
- 20. N ELIAS**
21. P Daniel
- 22. U ST. SVIATOK PER**
23. S Olga
24. Š Vladimír
25. P Jakub
26. S Miroslava
- 27. N NATALIA**
28. P Viktor
29. U Marta
30. S Ludmila
31. S Ignáce

AUGUST

1. P Peter
2. S Gustav
- 3. N ŠTEFAN**
4. P Dominik
5. U Mária
6. S Jakub
7. S Dorota
8. P Oskar
9. S Ratibor
- 10. N VAVRINEC**
11. P Zuzana
12. U Klára
13. S Helena
14. Š Alfréd
15. P Mária
16. S Rochus
- 17. N MILICA**
18. P Elena
19. U Júlia
20. S Bernard
21. Š Johana
22. P Mária
23. S Filip
- 24. N BARTOLOMEJ**
25. P Lujza
26. U Mária
27. S Jozef
28. Š Augustin
29. P Sabina
30. S Ružena
- 31. N RAJMUND**

SEPTEMBER

1. P Bronislav
2. U Štefan
3. S Izabela
4. Š Ružena
5. P Dorota
6. S Beata
- 7. N REGINA**
8. P Mária
9. U Sergej
10. S Mikuláš
11. S Peter
12. P Mária
13. S Eugénia
- 14. N BERNARD**
15. P Albín
16. U Edita
17. S Justína
18. Š Irena
19. P Konštantín
20. S Filipína
- 21. N MATUŠ**
22. P Tomáš
23. U Tekla
24. S Teodor
25. Š Aurélia
26. P Cyprián
27. S Damián
- 28. N MICHAL**
29. P Marek
30. U Žofia

OKTÓBER

1. S Danka
2. S Teofil
3. P Tereza
4. S František
- 5. N PLACID**
6. P Artur
7. U Marek
8. S Brigida
9. S Bohdan
10. P Paulína
11. S Aldóna
- 12. N MAXIMILIÁN**
13. P Eduard
14. U Bernard
15. S Hedviga
16. S Florentína
17. P Margaréta
18. S Lukáš
- 19. N PETER**
20. P Irena
21. U Uršula
22. S Filip
23. S Severín
24. P Rafael
25. S Bonifáč
- 26. N LUCIA**
27. P Sabína
28. U Tadeáš
29. S Teodor
30. S Alfonz
31. P Urban

NOVEMBER

- 1. S VSETKÝCH SVÁTYCH**
- 2. N PAMIATKA ZOSNULÝCH**
3. P Silvia
4. U Karol
5. S Alžbeta
6. Š Leonard
7. P VEL. OKT. SOC. REV.
8. S Viktor
- 9. N TEODOR**
10. P Andrej
11. U Martin
12. S Renata
13. S Stanislav
14. P Jozefat
15. S Leopold
- 16. N EDMUND**
17. P Gregor
18. U Roman
19. S Alžbeta
20. Š Fálix
21. P Konrad
22. S Cecília
- 23. N KLEMENT**
24. P Ján
25. U Katarína
26. S Silvester
27. S Valér
28. P Grehor
29. S Blažej
- 30. N ANDREJ**

DECEMBER

1. P Natália
2. U Balbina
3. S. František
4. S Barbora
5. P Kristína
6. S Mikuláš
- 7. N MARTÍN**
8. P Mária
9. U Leontína
10. S Daniel
11. S Júlia
12. P Alexander
13. S Lucia
- 14. N ALFRÉD**
15. P Valér
16. U Albín
17. S Lazár
18. Š Bobuslav
19. P Urbán
20. S Dominik
- 21. N URBAN**
22. P Zenon
23. U Viktor
24. S Adam a Eva
- 25. S 1. SV. VIANOCNÝ**
- 26. P 2. SV. VIANOCNÝ**
27. S Ján
- 28. N ANTONIN**
29. P Tomáš
30. U Eugén
31. S Silvester

1969

PRENUMERATE „ŽIVOTA” W KRAJU:

(ROCZNIA DO DZIESIĘTEGO GRUDNIA
PÓŁROCZNA DO DZIESIĘTEGO CZERWCA

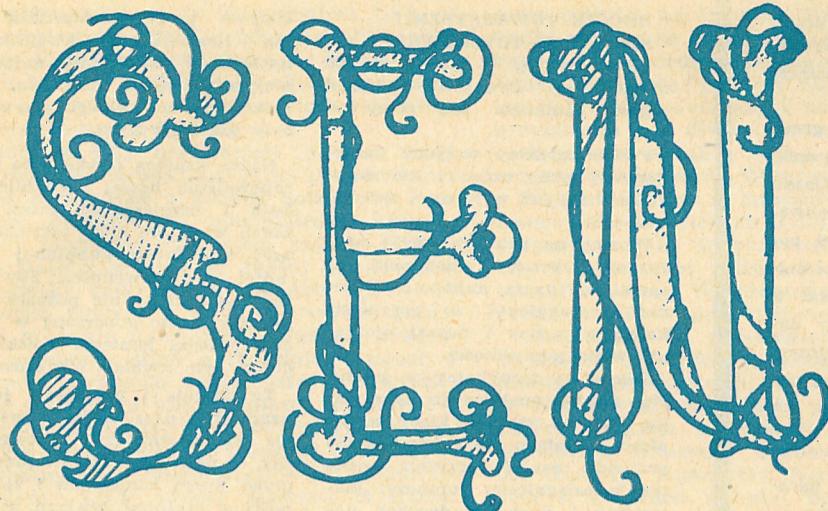
KWARTALNA DO DZIESIĘTEGO Dnia MIESIĄCA POPRzedzAJĄCEGO ROzpOCZĘcie KWARTALU)
PRZYJMUJĄ WSZYSTKIE URZĘDY POCZTOWE I DORECZYCIELE. MOŻNA RÓWNEż DOKONYWAĆ
WPLAT NA KONTO PKO 1-6-1000-20 — CENTRALA KOLPORTAŻU PRASY I WYDAWNICTW „RUCH”
WARSZAWA, UL. WRONIA 23 (Z ZAZNACZENIEM NA ODWRÓCIE BLANKIETU „PRENUMERATA
„ŽIVOTA” ORAZ PRZESYLAĆ PIENIĄDZE NA ADRES REDAKCJI.

ROCZNIA PRENUMERATA „ŽIVOTA” 12 ZŁ. PÓŁROCZNA 6 —, KWARTALNA 3 —.

PRENUMERATE „ŽIVOTA” DO INNYCH KRAJÓW SWIATA MOŻNA ZAMAWIAĆ W TYCH SAMYCH
TERMINACH WYŁĄCZNIE PRZEZ DOKONANIE WPLAT NA KONTO PKO 1-6-1000-24 BIURO KOLPO-
TAŻU WYDAWNICTW ZAGRANICZNYCH „RUCH” WARSZAWA, UL. WRONIA 23 (Z ZAZNACZENIEM
NA ODWRÓCIE BLANKIETU „PRENUMERATA ŽIVOTA”).

EMO BOHÚŇ

237

NOCI SILVESTROVSKEJ

Bim-bam-bim! Hodiny odbíjajú polnoc v tichej silvestrovskej noci. Starý rok sa skončil a v tejto chvíli začína sa nový. Pochovávame všetko stare a s bôľou spomienkov lúčime sa s tým, čo bolo, a vzrušené víťame všetko to, čo nás čaká, čo nepoznáme a čo nikto nevie predpovedať. V tejto chvíli skoro na celom svete milióny rúk sa dívajú s pohárom, plným opojného vína. Euďia sa objímajú a vravia si: Šťastlivý Nový rok!

Bolo desať hodín, teda dve hodiny pred polnocou, keď som raz na Silvestra vykročil z domu, aby som sa v spoločnosti pri dobrej nálade dočkal Nového roka. Noc bola tichá, bez vetríka, skoro teplá. Ulice sa hemžili v tomto neskorom čase rozjarenými ľudmi a ozývali sa veselými výkrikmi. Pohol som sa pomalým krokom, bezstarostne, pripravený na dojmy, ktoré sme už na rozhraní dvoch rokov takmer ráz všetci zažili. Netušil som, že tým prvým krokom spod brány na ulicu dostanem sa do víru čudných udalostí.

Som realista, neverím v nadprirodzené veci a zázraky, viem dobre, že na svete sa všetko deje prirodzeným vývojom, že existuje chémia, fyzika a matematika, a predsa ma teraz zamrazi, keď si spomeniem na udalosti tej silvestrovskej noci.

Bol to sen, určite to bol sen, lebo keby som tomu neveril, nikdy by som, nevzal do ruky pero, aby som tieto udalosti opísal, a i teraz opisujem ich iba pre naše pobavenie.

Prosím vás pre všetko na svete, neverte tomu, čo vám teraz rozpozriem, a pripíšte to mojej bujnej fantázii, vyvolanej niekoľkými poľskými francúzskeho koňaku alebo akejsi mojej náchylnosti vidieť okolo seba samé rozprávky.

Teda ako som už spomenul, bolo to večer, dve hodiny pred polnocou, keď som vysiel zo svojho bytu nedaleko Koliby a vykročil som na ulicu. O toto svojom byte musím vám povedať niekoľko slov. Bola to luxusná vila so siedmimi priestranými a elegantne zariadenými izbami, z ktorých som obýval v podnájme jednu, a to čierou náhodou. Majiteľ vily a bytu bol nejaký boháč, ktorého som ani dobre nepoznal, len raz som sa s ním stretol v živote, aj to iba na niekoľko minút. Pán millionár totiž väčšinu roka strávil so svojou rodinou v cudzine, a preto potreboval niekoho, kto by mu

být za jeho neprítomnosti strážil. Môj šef, ktorý sa s ním poznal, odporúčal mňa, hľadajúceho v tom čase skromnú zariadenú izbu. A takto som sa dostal k luxusnému bytu, ktorého klúče mi môj domáci pán odovzdal s tým, že sa každý deň postarám o vyvetvanie izieb a o ich vyriadenie. Za túto malú službu som býval v oddelenej izbe s kúpeľňou a nájomné som neplatil. Bola to ináč stará vila a terajší majiteľ kúpil ju len pred niekoľkými rokmi od akéhośi cudzincu, o ktorom nikto nič bližšieho nevedel a ktorý potom, čo predal svoju vilu, navždy zmizol z Bratislav. Musím ešte podotknúť, že cudzinec vtedy predal vilu s celým zariadením, s nábytkom kobercami a obrazmi, a nový majiteľ poňechal byt v tom stave, v akom ho kúpil, a nič na zariadení nemenil.

Bol som vo výbornej nálade, keď som sa pustil do mesta a o chvíľu som zacengal na byte svojho priateľa, u ktorého som mal stráviť veseľu noc a privítať Nový rok. Dvere mi otvorila akási staršia príbuzná môjho priateľa, ktorá mi oznámila, že z večierka nebude nič, lebo môj priateľ i so ženou náhle odcestoval k matke, ktorá smrteľne ochorela.

Ejha, to je neprijemné, kam teraz? Do nejakého nočného lokálu, kde je program? Prešiel som teda rad-radom všetky známe miesta, ale boli už v tom nočnom čase do posledného kúta preplnené. Pritom neprijemne rušné i hlučné pre trievneho človeka. Eštehol som sa na tejto potulke s niekoľkými známymi, ktorí ma pozdravovali a ochotne pozývali so sebou, ale ja som len odmietal a odrazu som mrzute zistil, že som už všetko pochadol a teraz som znova na ulici, sám, sám, bez spoločnosti a programu! To je ale hlúpe, mám Silvestra stráviť sám? Sám? Odrazu mi prišla na um bizarná myšlienka, ktorá ma rozvesila. To je ale nápad! Áno, strávím túto noc sám, prečo nie, a skúsim, aké budem mať pocit v opustenosti, a to práve v tých chvíľach, keď je celé mesto zachvátené spoločnou divokou radosťou. Tejto noci si vypijem pohár šampanského sám.

Ale kde? Ved'ešte uvidím. V kaviarne som si kúpil dve fláše šampanského a dva poháre a všetko som pozastrkoval do vreciek zimníka. Na ulici mi zíslo na um, načo dva poháre? Ved'ešte sám a chcem byť sám. Alebo sme už dvaja? Áno, sme dvaja. Sám so sebou. Tento geniál-

ny vtip ma rozveselil a pohvizdújúc si akýsi známy pochod, rezko som vykročil a uberal som sa rýchlymi krokmi ulicami, stále ešte bez cieľa. Až odrazu som si uvedomil, že kráčam cez Židovskú ulicu, hore Zámockými schodmi k hradu. Kam to idem? No na hradu budem už našťať sám so sebou, ako som sa rozhadol pre túto noc.

V takto nočný čas stredoveké domy so zamrežovanými oblokmi, nízkymi okovanými bránami a kľukaté uličky pôsobia nepríjemným dojmom, naháňajú človeku strach. No tejto noci ponuré miesta, slabo osvetlené plynovými lampami, zdali sa prívetivé a osamelého chodca nepostrašili ani podozrivé postavy, ktoré sa tu inokedy plazili popri muroch. Bola skutočne pokojná noc a nič neprezrádzalo, že pripravuje pre mňa rad neuveriteľne divných príhod.

Došiel som na hrad a sadol som si na rozvaliny hradného opevnenia. Noc bola jasná. Pod mojimi nohami, pod vrškom túlili sa k sebe domčeky a dalej tiahol sa dlhý prúd Dunaja. Za ním sa černel petržalský les a ešte dalej dovidel som až k Hainburkským vrchom v Rakúsku. Na opačnej strane akoby na dosah ruky spoza hradných murov vyčnievala veža domu svätého Martina s osvetlenými hodinami, ktoré ukazovali trištvrte na dvanásť. Dival som sa južným smerom a očarený týmto historickým prostredím uvedomoval som si, že z tohto miesta, kde sedím, z týchto mrtvých murov cez vrhy a široké pusty až po dolný Dunaj spravovali kedysi osudy celej krajiny.

No onedlho bude polnoc, otvorme si flašku a pozdravme teda Nový rok. Vyrazená zátká tresla a z flaše sa penivo lial nápoj do nastaveného pohára. Zase v histórii tohto hradu preleteľ jeden rok, rozlúčme sa s ním tak, ako sa patrí.

Zdvihol som pohár a vtom na chodníku nedaleko mňa zaškrípali kroky. Nejaká žena sa ku mne vŕahuje blížila, až zastala pri mne. Prekvapene som na ňu pozrel. Bola pekná, tvár mala bielu ako z mrámu a z nej sa na mňa divalo dvoje čiernych hlbockých očí. Drahocenný kožuch pokiýval jej postavu a moje skúsené oko jediným pohľadom odhadlo, že je to cudzinka.

Naliali by ste i mne z vášho šampanského? — opýtalas a sadla

si bez vyzvania na mŕtva vedľa mňa. Bol som prekvapený, ale vybral som druhý pohár z vrecka a naplnil ho bez slova.

— Prečo ste tu sám? Hádam niekoho čaká?

— Nikoho alebo vás, — poklonil som sa zdvorile. — Dovoľte, keď ste už tu, aby som sa vám predstavil. Volám sa...

— Nemusíte. Na zdravie!

Vypili sme si. Dival som sa na ňu ako vyjavený, a ona sedela tu vedľa mňa tak prirodzene, akoby to ináč ani nemohlo byť. Pokladal som za potrebné vysvetliť jej, čo ma sem priviedlo na toto opustené miesto v polnočnom čase. Počúvala ma sústredene. Plášť sa jej sklzl a odkryl večernú toaletu s hlbokým výstrihom. V jasnej noci beleli sa jej mrakovorovým leskom plecia.

— Je to zaujímavé, — poznamenal, keď ma pozorne vypočula, — že ste podľahli chvíľovej nálade. Ja som sa práve takto dostať sem, ale až z Viedne. Poviem vám to, ale naplňte mi ešte pohár.

Vypila ho na dúšok.

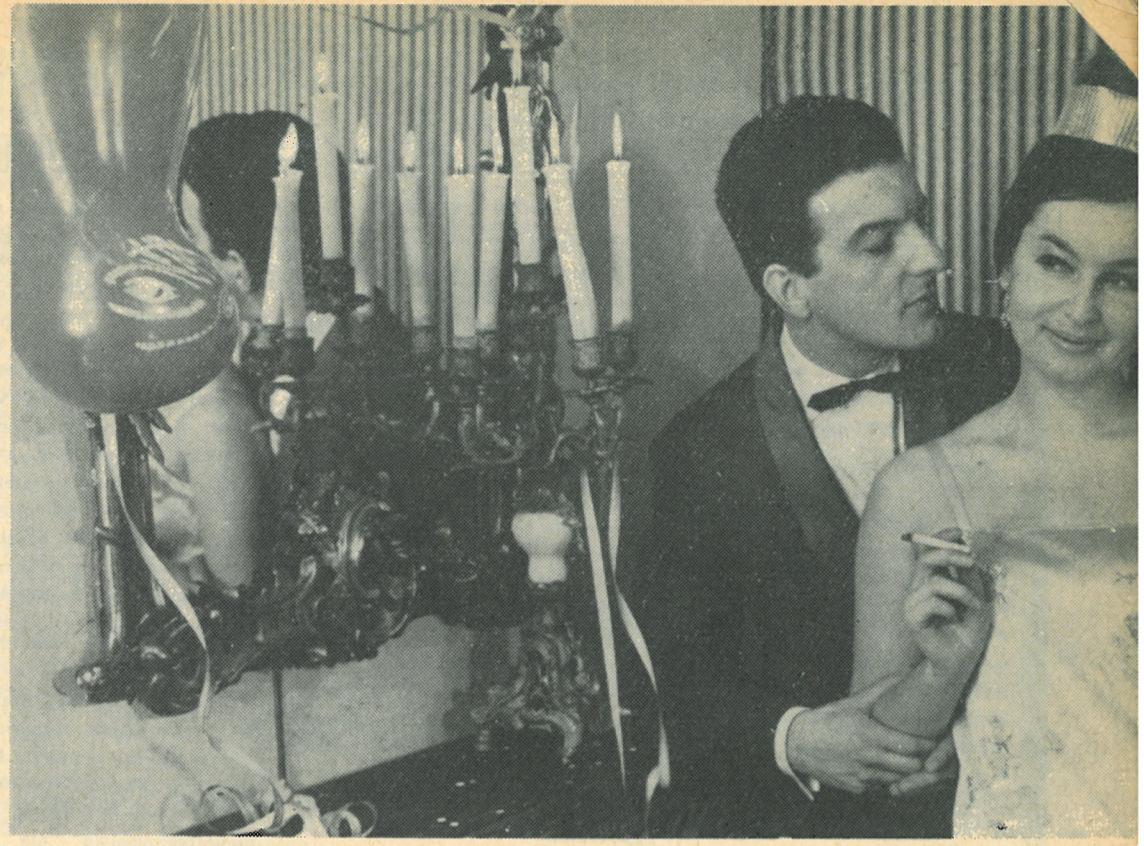
— Veríte v zázraky? — opýtalas a ma.

— Neverím, vôbec neverím.

— Zázraky sú, — povedala väzne. — Môj otec sa narodil tu, vo väčom meste, a ja som vyrásila vo Viedni, kde teraz žijem. Nič ma nieviaže k Bratislave, nič mi toto vaše mesto neprispomína, iba malý obrázok tohto hradu, ktorý som zdedila po otcovi a ktorý visí v mojom viedenskom byte. Cez dlhé roky som si zvykla na tento obrázok. Pozerala som naň bez zvláštneho záujmu, až dnes ráno obraz ma z ničoho nič mimoriadne zaujal! Zastala som pred nim a neodolateľnou mocou ovládnutú zatúžila som hrad vidieť v skutočnosti. A od tej chvíle akoby všetko, čo som ďalej spravila, nevychádzalo z mojej vlastnej vôle, ale z akejsi inej, a ja, podrobujúca sa tejto sile, ako námesačná vybraťa som sa na stanicu a precestovala sem do Bratislav. Ubytovala som sa v Carlton, obliekla som si, neviem prečo, večernú toaletu a prišla som sem. Pýtam sa vás, prečo?

— Ženské rozmary. Alebo hádam ste prišli sem preto, aby ste sa so mnou streli, — dodal som, usmial som sa a zdvorile ukončil.

(Dokončenie na 6. str.)

VEL'Á ŠTASTIA V NOVOM
ROKU 1969 VŠETKÝM
ČITATEĽOM PRAJE

REDAKCIA A ÚV KSČaS

ŽIVOT

KULTURNÉ SOCIÁLNI ČASOPIS

JANUÁR — LEDEN — STYCZEŃ — NR 1 1969 r. Cena 1 zł

Przemówienie noworoczne przewodniczącego Rady Państwa i OK FJN Marszałka Polski Mariana Spychalskiego

RODACY!

Za kilka godzin przebywając w gronie rodzinny czy wśród przyjaciół, starym zwyczajem pożegnamy rok mijający i powitamy rok nowy — tysiąc dziewięćset sześćdziesiąt dziewiąty.

Pozwólcie, drodzy obywatele, że w imieniu Rady Państwa, władz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Frontu Jedności Narodu, przekaże Wam najgorętsze pozdrowienia i najlepsze życzenia. Niechaj te słowa serdeczne i braterskie trafiają w tej wieczornej godzinie grudniowej do wszystkich Polek i Polaków, którzy tworzą naszą wielką 32-milionową rodzinę. Do wszystkich — którzy trudem swoich rąk i umysłów, w fabrykach i na roli, w ośrodkach nauki i kultury i w salach szkolnych, na budowach i w służbie żołnierskiej, wypracowali dla wspólnego i dla własnego dobra cenny dorobek kończącego się dzisiaj roku; do całej młodzieży polskiej, która swą przyszłość z rozwitem socjalistycznej ojczyzny wiąże; do wszystkich — którzy w ten wieczór i tej nocy pozostają na swoich posterunkach, czy to strzegąc bezpieczeństwa państwa i porządku w kraju, czy to pełniąc służbę marynarzy i kolejarzy, niosąc pomoc chorym w szpitalach, czy pracując w zakładach przemysłowych o ruchu ciągły.

Zwracam się z serdecznymi powitaniem i życzeniami pomyślnymi do licznej rzeszy naszych rodaków, których los rzucił na dalekie nieraz lądy, a którzy przecież zachowali w sercach i myślach pamięć o swojej ziemi rodzinnej i utrzymują łączność z macierzystym krajem.

POLKI I POLACY!

Naród nasz rozpoczyna nowy rok z wiarą w pomyślną przyszłość. W ciągu roku, który się kończy dokonaliśmy niemało w każdej dziedzinie życia gospodarczego i społecznego, na polu oświaty, nauki i kultury. Poszliśmy naprzód pokonując niejedną przeszkodę na drodze rozwoju. Umocniło się ludowe państwo polskie w oparciu o rosnące siły własne i potęgę naszych socjalistycznych przyjaciół i sojuszników. Wzrosły autorytet Polski w świecie. Każdy z Was, drodzy przyjaciele, kto sumiennie i z poczuciem odpowiedzialności spełniał swoje obowiązki dla dobra ojczyzny, ma prawo powiedzieć: jest i moja cząstka w tym wspólnym dorobku.

W imieniu władzy ludowej pragnę podziękować z całego serca wszystkim ludziom pracy, kobietom, mężczyznom, młodzieży — wszystkim, którzy dla Polski nie szczędzili trudu. Pragnę także zapewnić Was, że jak w przeszłości, tak i w latach idących, działaniem władzy ludowej kierować będzie zawsze troska o bezpieczeństwo i rozwój naszej ojczyzny, której odrodzenie i odbudowa w sprawiedliwych granicach kosztowały tyle serdecznej krwi żołnierskiej, tyle cierpień i męki, a w wolnym już kraju — tyle ofiaranych wysiłków polskiego ludu pracującego. Służyć Polsce jak najlepiej — to drogowskaz wszystkich organów władzy państwej — Sejmu, Rady Państwa, rządu i rad narodowych. To dewiza Frontu Jedności Narodu, który pod przewodnictwem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, wspierającej się ze Zjednoczonym Stronnictwem Ludowym i Stronnictwem Demokratycznym skupia wszystkie

patriotyczne siły naszego kraju, stanowi najszerze demokratyczne zespoły polityczne i społecznej aktywności.

W duchu tej jedności na gruncie wspólnej platformy politycznej opartej o bogaty plon V Zjazdu Partii — pojedziemy wiosną nowego roku do wyborów. Naród powola najlepszych obywateli do Sejmu i rad narodowych. Zgodni w myślach i czynach będziemy dalej budować naszą ludową ojczyznę, uczcimy godnie 25-lecie jej nadzin.

RODACY!

Spokojnej twórczej pracy narodów grożą nadal imperialistyczne siły przemocy i wojny. Dokonują agresji i okupacji w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie, stanowią niebezpieczeństwo dla naszego kontynentu.

Potrzebna jest czujność i solidarność społeczeństw, którym droga jest sprawa postępu i pokoju. Polska czynić będzie wszystko na rzecz odprężenia w Europie i świecie, na rzecz jedności bratnich krajów socjalistycznych, umacniać będzie wspólną obronność.

POLACY!

Pozwólcie, że wspólnie z Wami prześlemy z dzisiejszej okazji bratnie życzenia naszym przyjaciółom radzieckim i wszystkim narodom, które razem z nami budują socjalizm — nadzieję i przyszłość ludzkości. Niechaj nasz naród, wszyscy mieszkańcy naszego umiłowanego kraju, każda rodzina, każdy z Was cieszy się wszelką pomyślnością. Niech w nadchodzących Nowym Roku radość i szczęście goszcza jak najczęściej w Waszych domach, a praca wszystkich Polek i Polaków niechaj dobrze służy ojczyźnie — Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Toast noworoczny I sekretarza KC PZPR

Władysława Gomułki

DROGIE TOWARZYSZKI!

SZANOWNI TOWARZYSZE!

Przed chwilą, w dzisiejszą noc sylwestrową dwanaście uderzeń zegara zamknęło rok stary — 1968.

Przekroczyliśmy wszyscy kalendarzowy próg czasu i oto znajdujemy się już w Nowym Roku — 1969.

Witamy go pełni radości i wiarą w przyszłość przekonani, że spełni on nasze najlepsze życzenia i pragnienia, że przyniesie każdemu z nas i naszej ojczyzny wiele pomyślności.

Rok stary zamkamy w poczuciu dobrze spełnionego obowiązku. Ofiarny wysiłek klasy robotniczej i całego ludu pracującego przyniósł naszej ojczyźnie nowe, trwałe osiągnięcia, pomnożył materialny i duchowy dorobek narodu. Stworzyliśmy nowe moce wytwórcze, wznieśliśmy nowe domy, nowe szkoły, wychowaliśmy nowe zastępy budowniczych Polski Ludowej. Umocniliśmy nasze socjalistyczne państwo — jego siłę wewnętrzną i jego bezpieczeństwo na zewnątrz. W uchwałach V Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej wytyczyliśmy nowe drogi naprzód.

Przy tej okazji w imieniu Komitetu Centralnego naszej partii składam gorące podziękowanie tym wszystkim, którzy w minionym roku swym trudem codziennym, obywatelską, patriotyczną postawą przyczynili się do pomysłowej realizacji zadań Narodowego Planu Gospodarczego we wszystkich dziedzinach życia.

Na progu Nowego Roku, gdy tradycyjnym zwyczajem składamy sobie nawzajem najlepsze, najserdeczniejsze życzenia — myśl naszą wybiera naprzód, ku sprawom dla każdego z nas i dla całego narodu najważniejszym.

Naszym wspólnym pragniem jest, aby nasz kraj idąc niepowstrzymanie po szczeblach postępu technicznego, naukowego i kulturalnego osiągał coraz wyższy poziom ekonomicznego rozwoju, a tym samym coraz wyższy poziom życia narodu.

Naszym wspólnym dążeniem jest ulepszanie metod gospodarowania i zarządzania tak, aby twórcza ini-

cyjawa i przedsiębiorczość co-raz liczebszych kwalifikowanych kadra znajdowała najdogodniejsze warunki działania, aby efekty pracy każdego obywatela były jak najwyższe.

Naszą wspólną troską było i jest zapewnienie naszej ojczyźnie po-koju i bezpiecznego jutra, aby zaden wróg nie mógł zagrozić naszej tak drogo okupionej wolności i niezawisłości, aby nasze dzieci nigdy nie poznaly wojny, aby dzieło stworzone w ciągu dwieście lat istnienia Polski Lu- dowej było trwałe i nienaruszalne.

Te dążenia i pragnienia jedno- czące dziś nasz naród — wszystkie jego patriotyczne i postępowe siły — potrafimy spełnić idąc na- przód drogą socjalizmu i solidar- ności z bratnimi krajami socjalis- tycznymi, wcielając w życie uchwały Zjazdu naszej partii.

Niech nowy 1969 rok stanie się rokiem nowych sukcesów i osiągnięć narodu polskiego we wszystkich sferach życia społecznego. Niech przyniesie on wiele radości i szczęścia do każdego polskiego domu. Niech przysporzy nowych zdobyczy i sukcesów narodom innych krajów socjalistycznych, z którymi łączy nas niezachwiana przyjaźń i braterstwo.

Niech Nowy Rok przyniesie po-koju bohateriskiemu narodowi wiet- namskiemu, który nieugięcie bro- ni słuszej sprawy wolności i pra- wa do rozstrzygania o własnym losie. Niech wygasie on zarzewia agresji i wojny wszędzie, gdzie zagrażają one niepodległości narodów i pokojowi świata.

W imieniu Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Ro- botniczej życzę wszystkim jej członkom dużo zdrowia i pomyś- lności, energii i twórczej inicjatywy w wypełnianiu ich zawodo- wych i społecznych obowiązków.

Zyczę wszystkim obywatom naszego kraju powodzenia w ży- ciu osobistym i jak największych sukcesów w pracy, w nauce i w służbie dla kraju.

Kładziemy Wam wszystkim naj- lepsze życzenia noworoczne i pod- noszę ten toast za Wasze zdrowie, za pomyślne i szczęśliwy No- wy Rok.

ZAWIADAMIAMY NASZYCH CZYTELNIKÓW, ŻE POCZĄWSZY OD NUMERU PIERWSZEGO BĘDZIEMY SIĘ UKAZYWAĆ W STAŁEJ OBJĘTOŚCI 16 KOLUMN.

WIELKI KONKURS „ŻIVOTA”

na temat: MOJE XXV-LECIE W POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

1

Redakcja „Żivot” ogłasza otwarty konkurs na wspomnienia z okresu ubiegłych 25 lat PRL.

2

Konkurs ma na celu zgromadzenie do publikacji autentycznych materiałów z tego okresu pokazujących wysiłek środowisk i jednostek w kształtowaniu i umacnianiu budownictwa socjalistycznego w PRL w latach 1944 — 22.VII. 1969 na terenach zamieszkałych przez czeską i slo-

wacką mniejszość naro- dową.

3

Intencją organizatorów konkursu jest przywrócenie pamięci różnych wydarzeń tego okresu, w szczególności trudu ludzi pracy, których działanie złożyło się na obecne osiągnięcia tych terenów.

4

Wspomnienia przesypane na nasz konkurs mogą mieć dowolną formę (np. zwykły opis jakiegoś istotnego wydarzenia, albo dziennik z jakiegoś dowol-

nego okresu, omówienie autentycznych dokumentów na ten temat, opisanie ludzkich sylwetek, skomentowanie załączonych zdjęć, a także formę noweli, opowiadania, reportażu itp.). Wymagamy tylko aby, podane fakty były prawdziwe, oraz aby nazwiska i nazwy odpowiadły rzeczywistości. Autor sam wybiera zarówno formę jak i okres o jakim chce pisać (dla przykładu informujemy, że może to być zarówno opisanie całego 25-lecia jak i jednego, lecz istotnego dnia czy wydarzenia z tego okresu). Redakcji zależy w szczególności na tematyce związaną z

życiem i rozwojem cze- skich i słowackich grup narodowościowych w PRL.

5

Termin nadsyłania prac do 1 maja 1969 roku na adres Redakcji „Żivot” Warszawa, Al. Jerozolimskie 37.

6

Prace oceni i przyzna nagrody specjalnie po- wołana komisja.

7

Za najlepsze prace zo- staną przyznane nagrody rzeczowe w wysokości:

I Nagroda — 2000 zł

II Nagroda — 1000 zł

III Nagroda — 500 zł

ORAZ 5 WYRÓŻNIEŃ PO 300 ZŁOTYCH. NIE- ZALEŻNIE OD TEGO WSZYSTKIE PRACE DRUKOWANE W „ŻIVO- CIE” BĘDĄ HONORO- WANE W/G STAWEK AUTORSKICH.

8

Wręczenie nagród od- będzie się w terminie do 22.VII.1969 roku, a ofi- cjalne wyniki konkursu zostaną ogłoszone w lipco- wym numerze czasopis- ma „Żivot”.

Již za několik dnů se nový president Spojených států nastěhuje do Bílého domu. Nebe to H.H.H. čili Hubert Horacy Humphrey, kterému k vítězství nepomohlo ani Johnsonovo úsilí, jehož výsledkem bylo zastavení bombardování VDR těsně před volbami a dále zahájení pařížských jednání o mírovém zakončení vietnamské války. Presidentem USA se stal sestapadesátletý vůdce republikánské strany Richard Nixon, právnik, který byl v letech 1947 — 1951 členem jízdy reprezentantů a později senátorem a vicepresidentem za Eisenhauerovou kadencí.

Končí se tedy několikaleté období vlády demokratické strany, začínající presidenturou Johna Kennedyho a končící politickým bankrotem Johnsonovské administrace. Bylo to období avantýrní zahraniční politiky Spojených států a hrůzné, po dnešní den trvající, vietnamské války a také úpadku jejich mezinárodní autority a vlivu. Ve vnitřní politice se projevilo toto období lámaním někdejších volebních slibů o likvidaci nouze a výstavbě „velkého společenství“, hospodářským chaosem a inflací dolaru, sociálními a rasovými konflikty, které se neobyčejně rozrostly a také viditelným vzrostem fašistických sil, seskupených kolem třetího kandidáta na prezidenta USA, rasisty Georgea Wallacea. V posledních volbách získal přes devět milionů hlasů. Příliš málo, aby se stal presidentem, dosti však aby se potvrdilo, že v USA existuje silná společenská základna pro fašistický program.

na podporu vlivu Izraele. V posledních týdnech vyslal Nixon do zemí Blízkého Východu svého zvláštního pozorovatele Williama Scratona, který absolvoval celou řadu informačních rozhovorů. Navštívil také SAR a jednal s Násirem. Lze soudit, že Nixon si chce učinit něčím neovlivněný názor, než zpřesní svou politiku na Blízkém Východě. V dosavadní politice se imperialistické kruhy, v tom rovněž USA, neomezují pouze na udílení finanční a vojenské podpory. Otevřeně nabádají izraelské expanzivní síly k novým vojenským provokacím a k diverzi, protože považují Izrael za svou zbraň v boji s národněosvobozeneckým hnutím na Blízkém Východě.

Předpokládá se, že nastane určité zlepšení francouzsko-amerických styků. „Sice není pravdopodobné, aby se vyrovnaly základní rozdíly v zahraniční politice obou států, avšak atmosféra mezi Washingtonem a Paříží se určitě zlepší“ — piše Baltimore Sun.

Skutečnost, že presidentem bude Nixon, se setkala v politických kruzích Bonnu s vtipným uspokojením. V NSR se očekává, že Nixon vrátí zahraniční politice USA její „dřívější zájem o evropské otázky“. Také jmenování profesora harvardské univerzity dr. Henryho Kissingera Nixonovým poradcem v otázkách národní bezpečnosti nelze ocenit optimisticky. Kissinger, dnes občan USA, přijel v 1938 z Německa. Ve Spojených státech obsolvoval politická studia a jeho oborem je evropská probematika, hlavně problém boje s komunismem. Je pová-

Změna stráže v USA

Lze říci, že právě tato kompromitace Johnsonovy politiky pomohla k vítězství Nixonovi. Podle západních komentátorů Nixon nebyl nikdy populární a v celé své politické kariéře se neprojevil širokým politickým rozhodom ani zdolnostmi vynikajícího státníka. Velič prostě chtěl změnu dosavadní situace a chtěl alespoňho prezidenta, který by nebyl přímo odpovědný za následky dosavadní politiky.

Když však Nixon 20. ledna usedne na prezidentské kreslo, bude musit vladnout za podmínek převahy opoziční strany v federálním zákonodárném orgánu USA. Demokratická strana si dovedla uhájit většinu v americkém kongresu. Připomeňme si, že ani za Johnsona nebyly styky prezidenta USA s kongresem nikterak lehké. Nyní mohou být ještě více komplikovány, zvláště jestli se bude republikánský president opírat o konzervativní koalicí.

Jaké změny politice USA přinese administrace Nixonova nelze ještě předvídat. Určitě však nebude totožná s Johnsonovou. Než se situace vyjasní, musí uplynout trochu času. Uvedeme alespoň hrstku poznámek ze západních denníků:

Převládá názor, že ve vnitřní politice lze očekávat tvrdší kurs, který nejenomže nevyřeší hlavní problémy, zvláště rasové, ale naopak může vyvolat jejich další vyhrocení a krajnější rozdělení americké společnosti. Nixon může zostít zákony o rasových nepojíkých a za účelem udržení pořádku upěvnit a zesilit policii a národní gardu.

Ve vietnamské otázce nelze předvídat, zda pařížská jednání se posunou kupředu ve směru blízkého porozumění, i když je možné, že za Nixonem se z místa pohnou. Nixon, ačkoliv byl vždy ve spojení s „jestřáby“, chápě, že ukončení války, kterou Spojené státy nemohou vyhrát, by bylo dobrým startem a uvolnilo by mu ruce při vytváření nových politických plánů. Tato válka je pro USA beznadějná a její váha úplně Johnsona přitlačila. Je stále méně populární a působí inflaci dolara, na což je americký volič obzvláště vinný. Je to realita, s níž musí Nixon počítat — prohlašují komentátoři.

V celé lavině tiskových komentářů o budoucích stycích USA se socialistickými státy východní Evropy převládá názor, že se začíná pomalu vypořádat nové hodnocení politiky USA. Obrovský význam je přisuzován přímým jednáním na nejvyšší úrovni. International Herald Tribune zdůraznil, že za prvních sto dní presidentury Nixonova bude uveřejněno komuniké o přípravách k jednání USA se západními spojenci s cílem připravit cestu pro celou řadu setkání se sovětskými vedoucími činiteli.

O situaci na Blízkém Východě se usuzuje, že se vyskytnou určité rozdíly v Nixonově politice, protože Nixon není tak silně angažován

žován za klasického zastánce studené války a politiky z pozice sily. Jadernou zbraň považuje za neodlučitelnou složku americké zahraniční politiky. Je o něm také známo, že udržuje široké styky se západoněmeckými revizionisty. Proto také jmenování do tak důležité funkce v blízkosti Nixona nemůže neuposvit starosti.

Zaslouží si také pozornost poslední oficiální návrh Číny zasláný Spojeným státem, který nabízí obnovení čínsko-amerických jednání na úrovni velvyslanců ve Varšavě v němž je zmínka, že Čína je ochotna uzavřít s USA „dohodu na základě pěti zásad mírového soužití“. Dosud, tedy ve chvíli, kdy o tom píše, americká strana ještě oficiálně neodpověděla, avšak všeobecně se připouští, že odpověď bude kladná a že 20. února budou obnovena jednání velvyslanců, která byla uskutečňována již mnoho let.

Tento pekinský návrh vyvolal velký zájem a řadu spekulací na Západě. Američtí komentátoři se domnívají, že Čína po údálostech vyvolaných tzv. kulturní revolucí se bude chtít opět dostat na mezinárodní politickou arénu“ a podle Wall Street Journal bude chtít tímto svým posledním vystoupením „zneklidnit Sovětský svaz a překřížit sovětské plány počítající s dialogem se Spojenými státy o odzbrojení“. „Není také vyloučeno — pokračuje deník — že s perspektivou konce války ve Vietnamu by Čína chtěla předejít jakémukoliv kroku nebo iniciativě Sovětského svazu a opravdu uzavřít dohodu s Washingtonem.“

Komentáři, zvláště američtí, vyvozují, že se Nixon bude snažit využít problém Číny v utkání s SSSR. Neprípouští se, že diplomatické styky mezi oběma státy by mohly nastoupit vbrzku, avšak může nastat rozšíření obchodních styků a výměna informací i konzultace. Nixon může směřovat k tomu, aby rozšířením jakéhosi porozumění s Pekingem oslabil sovětské pozice. Podobně komentáře lze nalézt i na stránkách jiných západních novin. Např. francouzské Le Monde soudí, že čínský návrh je jasné zamířen jako úder poti eventuálnímu návratu k zlepšení sovětsko-amerických styků. Noviny Aurore miní, že „Čína je dnes nepochybne připravena získat záruky od svých včerejších vrahů“. K této sérii výpovědí se připojil také západoněmecký ministr zahraničních věcí Brandt, který prohlásil, že je nutno zapojit Čínu do úkolů a cílů bonnské politiky v Asii.

Budoucnost ukáže, jaké stanovisko zaujmou vláda Nixonova v otázce čínsko-amerického dialogu a politiky Spojených států v Asii. Dospod výrazem této politiky je krvavá příšera vietnamské války a výstavba vojenských základen na území jiných asijských států.

VIEDENSKÉ SLZY

Skupinky československých občanů, které možno stretnout na Mariahilferstrasse, pricestovali do rakúskeho hlavného mesta este bez obmedzenia. Niektorí už našli svojich príbuzných, iní zúfalo hľačia stopy po vlastných deťoch. Istý profesor z Brna mi ukazuje zhúžvané stošilingové bankovky.

— Už tretí deň hľadám dcéru... Nepôjdem domov, kým toto všetko neminiem na taxíky... Musím ju predsa nájsť...

Deéra bola s CKM v Juhoslávii, tam ju zastihol august. Domov sa už nevrátila, zostala vo Viedni. Po kamarátkach nechala pozdravovať rodicov. Adresu neudala. Možno, ani nemohla. Možno patrí medzi tých čo nocujú na staniciach a ráno, ešte skôr ako sa rozbrázdí, začinajú pút po vyslanectvach.

— Musím ju aspoň vidieť, musím predsa viedieť, kam chce ísť, čo chce robí... Študovala na technike.

Mladým ľuďom ponúkajú rôzne organizácie štipendia. Nie je ich však toľko, aby mohli usporiť všetkých záujemcov. V stanínej reštaurácii na westbahnhofe som bol svedkom takého rozhovoru. Na jednej strane stola sedí matka s pätnásťročnou dcérrou, na druhej osemnásťročnou dievčinou v dobre ušitom nohavicovom kostýme s mladíkom jej veku.

— Janička, rozmysli si to... Ešte je čas. Mala si doma predsa všetko. — Z hlasu cítim, ako matka vkladá do slov celé materinské srdece, ktoré krváca pri pomyslní, že možno už nikdy viac svoju dcéru neuvidí. Pätnásťročná sestra pláče ciekom nahlas Osemnásťročná Janička klopí zrak. Nechce vidieť sestrine slzy.

— Už sme si to rozmysleli, — paní, — vratí mládenec a stisne svoju Janičku tuhšie za plece. — Máme letenky do Kanady. Budeme robiť spočiatku drevorubača. Potom...

Potom. Kto môže predvídať, čo bude potom. Matku zálievajú slzy. — Janička sa usiluje správať sa hrdinsky.

— No tak, mami, nemá to význam. — horko-fažko dostane na jazyk slová. — Ládo je predsa silný.

Slzy si zrejme šetrí na neskôr čas.

Lúčenie som nevidel, nechcel som vidieť.

Na tretom nástupišti Südbahnhofu je pristavená bratislavská lokálka. Pri schodíkoch stojí matka s dcérou v náruči a spoločne pláču. Deéra má na rukách dvojročné dievčatko. Aj to pláče, hoci ešte nevie prečo...

Vlak sa pohýba, mladá žena s dcérkou ostáva na nástupišti, matka sa vykláňa z obloka a kýva...

— Neboj sa, mama, ešte sa uvídime...

Ked sa vlak rozbehne osvetlenými ulicami veľkomestá, matka klesne bezmocne na sedadlo.

— Zajtra odchádzajú do Austrálie... Keby aspoň dakde bližšie...

V kupé sedí slušne oblečený Juhoslavan. Nepatrí medzi tých, čo prevláčujú deň a noc cez rôzne hranice objemné batohy. Má iba malú kufrikovú tašku.

— Do Austrálie? — ozve sa. — Robil som tam päť rokov. Pred troma mesiacmi som sa vrátil. Pozrite.

Ukazuje pas. Volá sa Rudolf Mučadič.

— Ako je tam? — zmôže sa na otázku roztrásená matka.

— Teplota. Robili sme v päťdesiatpäť stupňových horúčavách. Nebolo vody. Za päť rokov som si zarobil akurát na cestu domov. Teraz som vo Viedni. Robím mužára. Zarobím päťtisíc šilingov.

Motka sa schúli pod vetylý kabát a zakryje si tvár. Celú cestu do Bratislavu ju neukázala.

Rozmýšľal som o tom, či to mal tento sympatický Juhoslavan poviedať práve matke.

Ci to skôr nemala počuť dcéra. Ešte predtým, ako sa rozhodla...

Karol Garba
(prevzaté z Nového slova
č. 25/68)

Čs. SPOLOČNOSŤ PRE NÁRODOSTNÉ OTÁZKY

Prezidium ČSAV súhlasilo so vznikom Čs. spoločnosti pre štúdium národnostných otázok pri ČSAV. Spoločnosť bude uzákonená pravdepodobne ešte v tomto roku.

V roku 1930 založila skupina významných československých právnikov, filozofov, historikov a právnikov príbuzných vied Čs. spoločnosť pre štúdium menšinových otázok, ktorá sa v roku 1933 premenovala na Čs. spoločnosť pre štúdium národnostných otázok. Ulohou spoločnosti bolo vedecké a sústavné štúdium národnostných problémov doma i za hranicami, najmä z hľadiska mezinárodného a vnútrostátného, po stránke právnej, politickej, administratívnej, štatistickej, sociologickej, geografickej, historickej, filozofickej, ekonomickej a kultúrnej.

Zakladateľom a predsedom Spoločnosti bol známy historik dr. Kamil Krofta, prvým podpredsedom sociológ dr. Ján Auerhan.

Medzi členmi Spoločnosti boli napr. Zdeněk Fierlinger, dr. Hubert Ripka, dr. Eduard Beneš a ďalší.

Spoločnosť vydávala od svojho založenia dvojtýždeník Národnostný obzor, časopis vysokej vedeckej úrovně, do ktorého prispievali poprední čs. teoretici o národnostnej otázke a ktorí mal významné pokrokovou tendenciu. Spoločnosť by obnovila vydávanie časopisu Národnostný obzor.

(ČSAV)
(prebraté z Nového slova č. 25/68)

ZALEW NA DUNAJCU

REDAKCJA ŽIVOT — Poprzednią część naszej rozmowy na tematy związane z zagospodarowaniem Dunajca publikowaną w poprzednim numerze „Života” skończyliśmy na problemie ziemi zastępczej.

Mgr inż. A. LASKI, Generalny Projektant — Tak... W normalnych warunkach, ziemię zabraną rolnikom pod zalew zwraca się im w postaci ziemi zastępczej w okolicy danego zbiornika. W przypadku inwestycji wodnych na Dunajcu i związanymi z tym wywłaszczeniami sprawą przedstawia się inaczej. W tym terenie nie ma bowiem wystarczającej ilości ziemi zastępczej. Ludzie natomiast, którzy opuszczają tereny zalewane pragną pozostać w komplecie w tej okolicy. A więc praktycznie wchodzi w grę tylko wykup ziemi. Trzeba podkreślić, że małe rezerwy ziemi zastępczej jakie są do dyspozycji zostaną w pełni rozdysponowane dla rolników jako zamienniki. Ale to są bardzo drobne ilości, bez wpływu na całokształt problemu.

RED. ŽIVOT — A jak przedstawia się w związku z wykupem ziemi uregulowanie problemów prawnych z dziedziny stosunków własnościowych?

inż. A. LASKI — Porządkowanie problemów własnościowych jest realizowane na koszt państwa. Ta okoliczność ułatwia sytuację mieszkańcom i przysparza im konkretnych korzyści. Regulowane są bowiem wszystkie sprawy hipoteczne leżące tu „ugorem” od kilkudziesięciu lat. Akcja ta ma bowiem za cel stworzenie solidnej postawy dla załatwienia właściwych wypłat odszkodowań. Dokumenty prawne uzasadniają realne roszczenia każdego z obywateli. Przypomnijmy, że prawne uregulowanie własności w trybie normalnym jest kosztowne i wiele kłopotliwe. Teraz działają specjalne komórki, które przy pomocy sądowych władz nowotarskich starają się aby regulacja spraw własnościowych została załatwiona prawidłowo a także do-

cych się głównie wokół problemów zagospodarowania otoczenia zbiornika i budownictwa zastępczego. Są na przykład dyskusje na temat sposobu realizacji budownictwa zastępczego. Wnioskowana budowa wzorcowych kompletnych zagrod jest inicjatywą ze wszech miar słuszną. Takie wzorcowe obiekty (w skali naturalnej) wykonane z wyprzedzeniem w stosunku do pełnej zabudowy zapoznają miejscową ludność z propozycjami architektów. Pozwoli na wyrażenie konkretnych uwag które, będą mogły być uwzględnione w ostatecznych rozwiązaniach. Takie to i inne sprawy (np. szybka realizacja drobnych odszkodowań za zniszczone płyty itp.) są przedmiotem stałej już współpracy inwestora z władzami powiatowymi.

RED. ŽIVOT — Sprawa zagospodarowania otoczenia zbiornika jest sprawą ważną. Władze terenowe słusznie chyba postulują jednocześnie i jednolite wykonawstwo zabudowy otoczenia zbiornika w stosunku do podstawowej inwestycji, oczywiście z myślą o wykonaniu przez tegoż samego inwestora.

inż. A. LASKI — Takie rozwiązanie jest zagadnieniem niemal pionierskim. Tradycje w tej dziedzinie są złe, albowe ich nie ma. Po raz pierwszy więc notujemy równolegle opracowanie (w stosunku do projektu wstępniego samej inwestycji) planu zagospodarowania przestrzennego bezpośredniego otoczenia zbiornika i samego regionu zbiornika. Taki plan powstał w pracowni urbanistycznej Prezydium WRN w Krakowie. Plan ten z jednej strony kształtyowany był przez nasze rozwiązania techniczne, z drugiej służył nam do wprowadzenia korekt w naszych rozwiązaniach, w celu przystosowania ich do przyszłej zabudowy terenu. Inwestorem tego zagospodarowania otoczenia — po zatwierdzeniu projektu przez władze państowe — będzie przypuszczalnie Wojewódzka Rada Narodowa.

Publikujemy dalszy ciąg rozmowy z mgr inż. A. LASKIM Generalnym Projektantem Zespołu Zbiorników Górnego Dunajca. Oto tematy rozmowy z cyklu: PODHALE PLACEM WIELKIEJ BUDOWY.

- PROBLEM ZIEMI ZASTĘPCZEJ ● BEZPŁATNE UREGULOWANIE SPRAW WŁASNOŚCIOWYCH ● SLUSZNE POSTULATY WŁADZ POWIATOWYCH ● OBIEKTY WZORCOWE ● OTOCZENIE ZBIORNIKI ● LOSY DROGI GRONKÓW — TRYBSZ — LAPSZE WYZNE ● TERMINY BUDOWY ● O WSI FRYDMAN ● WSPÓŁPRACA Z CZECHOSŁOWACJĄ ●

nomicznego rozwiązania. Nie przeczytuje mojemu osobistemu poglądowi, że droga o której mowa, wymaga kapitałnego remontu i życzę wszystkim zainteresowanym aby to nastąpiło jak najszybciej.

RED. ŽIVOT — Jak kształtuje się harmonogramy robót, perspektywa realizacji waszych założeń?

inż. A. LASKI — Lata 1968/69 to ciągle jeszcze okres przygotowawczy. W okresie tym będziemy budowali wyłącznie drogi, linie energetyczne, telekomunikacyjne i kontynuowali wszelkie prace przygotowawcze. W 1970 roku rusza budowa samej zapory i związanych z nią obiektów hydrotechnicznych. Szczytowe natężenie robót przypadaje około 1972 roku. Pierwsze częściowe spiętrzenie zbiornika przewidziane jest na 1974 rok a ukończenie całkowite budowy w 1976 roku. Mamy nadzieję dotrzymania tych terminów, ponieważ przy obecnej mechanizacji robót są to terminy realne.

RED. ŽIVOT — Panie Inżynierze, o czym Pan jako Główny Projektant chciałby powiedzieć naszym czytelnikom w związku z tą wielką inwestycją?

inż. A. LASKI — Większość problemów poruszaliśmy już w naszej rozmowie. Chciałbym jednak szczególnie podkreślić problem zabezpieczenia wsi Frydman. Jest to wieś, która znajduje się w specjalnych warunkach. W swej przeważającej części położona jest ponizej normalnego spiętrzenia zbiornika. Stąd sprawa zabezpieczenia jej nie przed założeniem, bo to wogóle nie wchodzi w rachubę, ale przed podtopieniem. W ostatecznej wersji wybrano rozwiązanie inne od pierwotnych założeń: mianowiciewał ochraniający zbiornik został odsunięty od wsi. W ten sposób pomiędzy wsią a zbiornikiem stworzono przestrzeń izolacyjną, która zostanie wykorzystana na budowę urządzeń odwadniających i jako obszar terenów zielonych, których tej wsi brakuje.

Sprawa zapewnienia pełnego bezpieczeństwa wpływała poważnie na wzrost kosztów na tym odcinku robót. Ale przy tego rodzaju przedsięwzięciach, kiedy w grę wchodzi bezpieczeństwo ludzi i ich dobytku nie można robić najmniejszych nawet oszczędności. Stąd rozwiązanie stwarzające pełne zabezpieczenie wsi Frydman, która przy tej koncepcji stanie się dużą atrakcją turystyczną.

We Frydmanie musimy usunąć płynące wsią potoki, a przy okazji też na wniosek władz terenowych przewidziano w kosztach ogólnych wykonanie sieci wodociągowej dla całej wsi.

RED. ŽIVOT — Ostatnie pytanie: współpraca z naszym sąsiadem — Czechosłowacją.

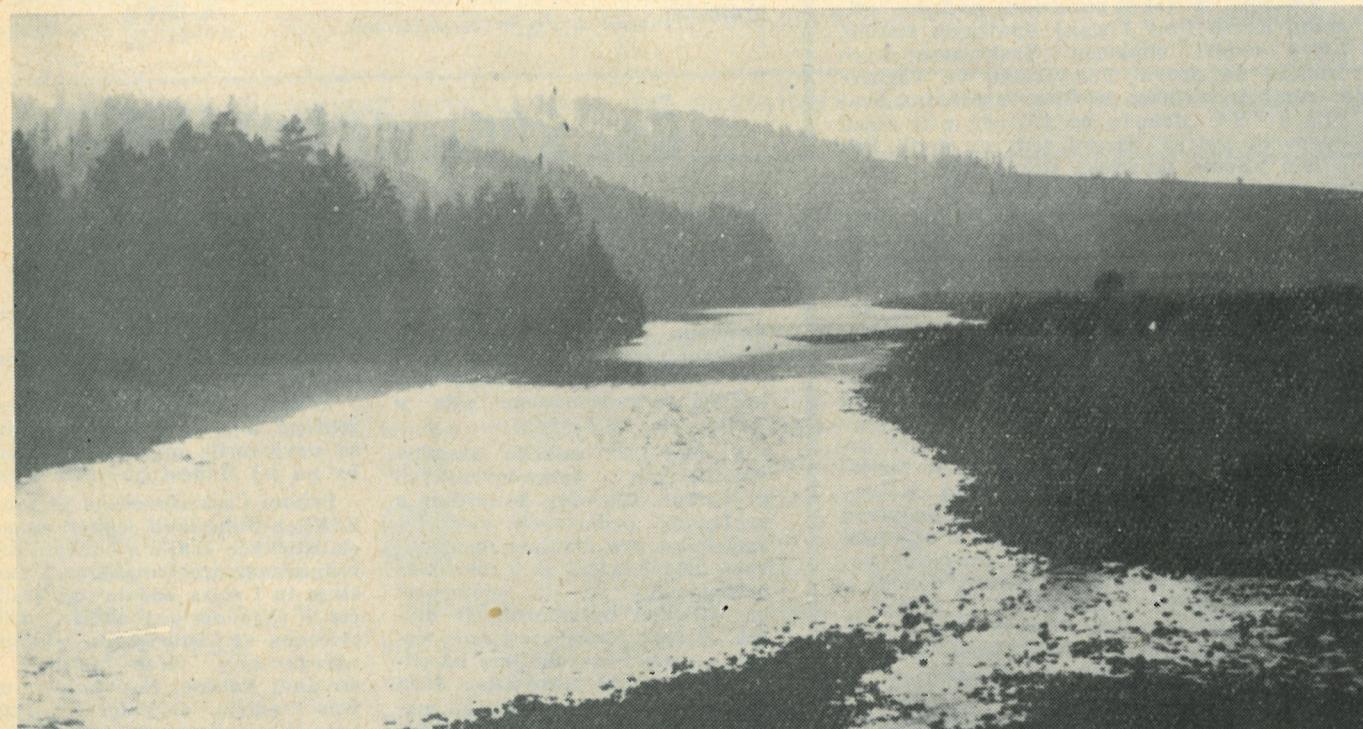
inż. A. LASKI — Działali tam nasze ekipy geologiczne i działalność ta spotkała się z pełnym poparciem i sympatią władz czechosłowackich. Obecnie CSRS jest jednym z oferentów urządzeń dla budowy elektrowni. Jest współpraca i będzie coraz szersza, kiedy pozytki obydwu zainteresowanych stron.

RED. ŽIVOT — Dziękujemy serdecznie w imieniu czytelników i własnym za te interesujące dane z placu wielkiej budowy bo tak już chyba można mówić o Waszym przedsięwzięciu.

inż. A. LASKI — Również dziękuję i stwierdzam, że sformułowanie „placu wielkiej budowy” ma pełne pokrycie w rzeczywistości, a popularyzacja naszych i ogólnych związków z tymi sprawami i problemami — co od początku czyni Wasze poczytne czasopismo „Život” — jest społecznie nader pozytywna.

MARIAN KAŠKIEWICZ

Z PRZYCZYN TECHNICZNYCH SZCZEGÓLOWĄ MAPĘ ZALEWU NA DUNAJCU OPUBLIKUJEMY W NUMERZE LUTOWYM.

Dunajec v lúčoch jesenného slnka

statecznie wcześnie, w takim okresie aby cała akcja przesiedleniowa przebiegała bez zakłóceń.

RED. ŽIVOT — Jest więc w tej miejscowości współpraca z władzami powiatu nowotarskiego. A w innych dziedzinach?

inż. A. LASKI — Z władzą powiatową mamy stałego kontakt. Zagospodarowanie Dunajca to dla powiatu nowotarskiego sprawą nader ważną. Budowa zbiornika zaważy istotnie i pozytywnie na dalszych losach tego regionu. Stąd władze powiatowe są zainteresowane wszystkim, co ma związek z budową. W tej chwili z wielką uwagą studiują one wszelkie szczegóły tego nowego dla nich zagadnienia. Mają już szereg uwag i propozycji koncentrują-

Rozmiary prac przewidzianych w otoczeniu zbiornika są bardzo poważne, sięgające wiele setek milionów złotych. Ponieważ będą trudności w szybkim uzyskaniu środków w takiej wysokości należy w maksymalnym stopniu wykorzystać środki bezpośredniego inwestora zbiornika w szczególności na przygotowanie terenu do tych przyszłych inwestycji. W ten sposób nasza działalność nie tylko nie utrudni w przeszłości wykorzystanie zbiornika do innych celów (np. turystycznych) ale stworzy po temu podstawowe warunki wstępne, takie jak zasielenienie brzegów zbiornika, zadrzewienie otoczenia, przygotowanie pewnych odcinków brzegów jako terenów dla przyszłych kąpielisk, ułatwianie dostępu do brzegów zbiornika itp.

miesiączących się w planowanych kosztach na trasie Gronków — Nowa Biała — Dębno. Droga ta, która jest już realizowana służyć będzie potem jako droga wzduż południowego brzegu zbiornika przez Frydman, Falsztyn, aż do Niedzicy. Muszę podkreślić, że władze terenowe i wojewódzkie były zdecydowanie przeciwne rezygnacji z budowy drogi przez Trybsz i Łapsze Wyżne. Ale teraz budowa tej drogi będzie musiała się odbywać poza inwestycjami związanymi z zalewem. Szkoła, że przed ostateczną decyzją techniczną spopularyzowano wśród ludności wstępny jak się okazało i zbyt kosztowny projekt. Stąd obecne pretensje.. Za zmianę projektu nie ponosi winy inwestor, który ma prawo i obowiązek dokonywać wyboru i najbardziej eko-

Falešné personálne, falešný pôvod, falešný titul. Čím byla ve skutečnosti mladá, neobyčejně krásná dama, vystupujúci ako kniežna Jabrowská? Kdyby ne skutečnost, že její jméno je uvedeno v policejních kronikách, že se o ní zmíňují ve svých památnicích významné osobnosti dvora Ludvíka XIV., mohli bychom se domnívat, že jde o imaginárni postavu vymyšlenou moralisty pro výstrahu svévolné mládeži, která si neuvědomovala nebezpečí letních flirtů.

Mladí muži mizeli beze stopy. Odehrávalo se to v Paříži koncem XVII. století, s určitými přestávkami. Verbování do vojenských služeb v námořnictvu nebo v koloniích se odbývalo velmi často tak, že byl to spíše únos přímo z ulice; avšak dříve nebo později přece jenom mladí muži mohli nějakým způsobem podat zprávu o svém osudu rodině nebo přátelům. Tentokrát však epidemie únosů zástupců pařížské „zlaté mládeže“ zneklidnila policii, protože neexistoval nejméně náznak o jejich životě.

Když počet zmizelých v záhadných okolnostech překročil dvacetku, vložil se do věci sám král a na prosbu několika vlivných rodin, zneklidněných o osudu svých synů, poručil zavést podrobné vyšetrování.

Na pozornost zaslouhovala skutečnost, že oběti byly vždycky mladí, hezí muži mezi 16 — 26 lety. Byla určena odměna: 1000 franků ročně doživotní renty pro toho, kdo se zaslouží o vyjasnění záhad. Celá věc byla předána komisi Lecoqovi, známému svou chytrostí a nápaditostí, který okamžitě přistoupil k dílu. Rozhodl se, že použije lži a návnadou bude jeho vlastní syn, sedmnáctiletý mládenec, který po otci zdědil prohnanost a lásku k penězům.

Lecoq věděl, že zmizelí bývali naposled vídáni v kavárnách, obchodech, špelunkách, parcích a průjezdech domů vždycky s půvabnými dívками, o nichž nikdo nevěděl nic konkrétního jen to, že byly oslnivě krásné.

Tak tedy Exupére, jenž byl z povzdálí sledován svým otcem a agenty, připravenými zasáhnout v každé chvíli, polyboval se v podnicích navštěvovaných pařížským polosvětem; elegantně se oblékal a rozhozoval peníze.

Jednoho červnového dne se setkal v Tuilerijské zahradě s krásnou dívkou, jejíž tvář byla tváří anděla a jejíž úsměv okouzloval. Chtěl ji oslovit, ale povšiml si starší dámky, matky, nebo guvernantky s přísnou tváří, která krácela několik kroků za dívkou. Postačila malá chvíle vahání a mladá dáma, zajisté z vysokých společenských sfér, vsedla do očekávajícího kočáru a odjela. Starší dáma zůstala. Na její pokyn se mládenec přiblížil a chtěl se omoulit, že byl tak smělý a dovolil si pohlédnout na mladou krásku. Dáma odcítila před ním záhadnou existenci mladé dámky.

„Moje paní je dcerou polského knížete Jabrowského a jedné hokynářky z ulice St. Denis. Její otec se před lety vsadil se svými přáteli, že

PŘÍSERNÁ SBÍRKA HLAV

svede první dívku, kterou v Paříži potká a také to provedl. Plodem této sázky byla holčička. Okouzlen krásou dcerušky kníže požadal polského krále, aby mu udělil povolení k svatbě s hokynářkou. Hrou osudu nedlouho nato byl kníže usmrcen během šarvátky s bandou loupežníků. Zemřela také, smrtí přirozenou, matka dívenky. Avšak polský král zajistil budoucnost sirotka. Umístil ji v jednom klášteře v Krakově a učil ji zákonitou dědičkou celého majetku knížete Jabrowského. Po dosažení plnoletosti se mladá kněžna rozhodla, že navštíví Paříž. Přijela tedy sem, aby shledala místo svého narození, ale je v těžké situaci, nikoho nezná a byla by šťastná, kdyby jí osud seskal někoho, kdo by odpovídal jejímu výtříbenému vkusu a zálibám.“

„Pocházím z bohaté šlechtické rody Perigor — prohlásil Exupére hrđ. Přijel jsem do Paříže, protože čekám na jmenování králem na vysoké stanovisko. Jmenování může přijít každou chvíli. Během čekání...“

Dohodli schůzku na večer téhož dne před portálem Saint-Germain l'Auxerrois. Starší dáma zavedla mládence do malého paláce. V prvním poschodí ho očekávala s kouzelným úsměvem na rtech kněžna Jabrowská, v rozlehlém salónu s východními koberci, měkkými divany a vkusně řasenými záclonami, oblečená ve vzdutých šatech. Nabídla svému hostu víno a pamlsky a svou vřelou sympatií. Exupére neměl čas, aby využil její výjimečnou laskavost, protože papá Lecoq s agenty vylákl bránu a vnikli do paláce, zatýkajíc cestou služebnictvo. Dlouho hledali starší dámu, která se ukryla v tmavém přístenu mezi haraburdími.

Prohlídka paláce přinesla neočekávané výsledky. V místnostech, které byly izolovány od obytné části a otvíraly se pomocí mechanismů a pohyblivých stěn, byly nalezeny ve zvláštních zasklených skříních na stříbrných talířích dokonale balzamované hlavy asi dvaceti mladých Pařížanů. Dalších deset hlav, ještě nehotových, leželo na hromadě v místnosti, zařízené jako laboratoř.

Během procesu se vampýr s andělskou tváří přiznal, přinucen důkazy, k vině. Ukázalo se, že mladá žena byla původem Angličanka, trpící sexuální máníí, která cestující po světě vraždila milence a shromáždila takto svou příšernou sbírku. Používala služeb čtyř dobře placených lotrů, kteří také dovedli dokonale preparovat a balsamovat hlavy.

Soud všechny odsoudil k trestu smrti pověšením, kromě starší dámky, která byla umístěna v donucovací pracovně a krásné „kněžny“, jejíž pravé jméno nikdy nebylo známo. S intervencí jistých, vysoko stojících osobností — neví se přesně kdo a jak — se této neobyčejné ženě podařilo den před popravou uprchnout z vězení.

POSLEDNÁ NOC

Mesto. Opustené nábrežie rieky. Dolu šumí voda, kde v diaľke bije mosadzne srdece zvona: bim — bim, bim — bim, bim — bim. Potom doznieva posledný úder a začahne ticho. Tma, v ktorej stojia dva milenci a lúčia sa s nocou. S touto poslednou.

— Cas stažuje rozchod, — povedal muž zamysele a zahodil nezapálenú cigaretu. — Musíme sa rozlúčiť rýchlo, ak ... ak sa máme vôbec rozisti...

Zena prikývla.

— Áno, je to už neznesiteľné... Vedome, že by sa o tom mohla dozviedieť twoja žena. Musíme skončiť.

— Čo mám robiť? — povedal muž a bezradne rozhodil rukami. — Cna mi tak verí... a je taká úprimná a bezradná. Toto je na celej veci najneznesiteľnejšie. Hoci, ak myslíš...

Zena po jeho boku si to mysla: bola iba ženou. Ale odvetila chytrou a v slovách utopia vzduch:

— Nie, nemyslím nič. Rozhodli sme sa a takto to bude lepšie.

Svetiel mesiac a malá slza v kútiku oka. O chvíľu mesiac zašiel za mraky. Slza tiekla dolu lícom. Bola opäť tma, iba tma, okolo nich, i v nich.

— Dobre, tak podme, — navrhol muž energicky. — A keď prídeme k tamtej lampe, podáme si ruky a rýchlo se rozideme. Každý svojim smrrom.

— Bez slova!

— Áno, bez jediného slova...

Vykročili a tieseň šla s nimi: neviditeľný tieň. Uberali sa ako dva motýle, čo letia k ohňu, ktorý ich spálí. Cesta sa zdala bez konca. A predsa mala koniec.

Lenže život je niekedy podivný režisérr. Lampa: pod ňou muž a žena. Bozkávajú sa. Nežne, náruživo, opojne — presne tak, ako oni pred chvíľou. Uvideli ich i ten nedokončený bozk noci. Tu... práve tu sa majú... rozísť? Pozreli na seba — bezmocne a sli' dalej ruka v ruke. Bez slova.

Ked' ich opäť pohnila tma, muž prerušil ticho a povedal s istotou:

— Nerozideme sa. Pred chvíľou som sa rozholodil: zajtra podám žiadost o rozvod.

Zene žiarili oči ako dva diamanty.

— Och, ty... môj najdrahší. A prečo? Lebo láská je svätá... povznesená nad všetko na svete?

Také čosi. A len tak mimochodom: tá zlatovlášá beštia — čo sa bozkávala pod lampou — je moja vlastná žena.

KAROL GULIS

Nowy rząd federalny CSRS

Od 1 stycznia br. Czechosłowacja stała się państwem federalnym dwóch republik: czeskiej i słowackiej. Zgodnie z ustawą konstytucyjną o federacyjnej strukturze Czechosłowacji, prezydent Svoboda powołał nowy rząd CSRS w następującym składzie:

O. Czernik — premier, P. Czolka — wicepremier, S. Faltian — wicepremier, F. Hamouz — wicepremier, V. Valesz — wicepremier, J. Marko — minister spraw zagranicznych, M. Dzur — minister obrony narodowej, J. Pelnarz — minister spraw wewnętrznych, F. Vlasak — minister planowania, B. Sucharda — minister finansów, J. Tabaczek — minister handlu zagranicznego, M. Sztańcel — minister pracy i spraw socjalnych, J. Typolt — przewodniczący Komitetu Cen, M. Hruszkowicz — przewodniczący Komitetu Techn. i Rozwoju, J. Krejcz — przewodniczący Komitetu d.s. Przemysłu, K. Bodia — przewodniczący Komitetu Roln. i Wyżywienia, F. Rzehak — przewodniczący Komitetu Transportu, M. Smolka — przewodniczący Komitetu Poczty i Telekom., J. Havelka — przewodniczący Komitetu d.s. Prasy i Inform., B. Kucera — minister, J. Pauly — minister, V. Pleskot — sekretarz stanu w MSZ, J. Mayer — sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, J. Kraus — sekretarz stanu w Ministerstwie Planowania, J. Gajdoszik — sekretarz stanu w Min. Finansów, L. Ubl — sekretarz

TIEŽ REKORDY

Dnes vám chceme porozprávať o niekoľkých rekordoch, ktoré nie sú olympijské.

Ďaleko mimo zásahu civilizácie, na kamennistej pústi štátu Chihuahua, ležiaceho v najvzdialenejšom kúte Mexika žijú Indiáni kmeňa Tarauamara. Raz do roka celý kmeň sa schádza na veľký sviatok, počas ktorého sa odohráva carrera — „súťaženie pomocou nôh“. Dve družiny organizujú preteky na trati niekoľkých kilometrov. Počas behu, vodca družiny má pred sebou nevelkú dubovú guľu, ktorú vyhadzuje a tlačí bosou nohou. Beh horskými cestami bez odpočinku trvá celu dobu. Naposledy jeden z pretekárov tohto kmeňa prebehol za 27 hodín až 265 km.

Indiánov Tarauamara sa už pokusili využiť ako športovecov, umožňujúc im štart na Olympiáde. Bolo to roku 1932 v Los Angeles. Mexičania do svojej maratonskej skupiny zaradili dvoch Indiánov. Jeden z nich, 17 ročný chlapec Banos ihned rovinul veľkú rýchlosť a na úseku 6 km predbehol svojich súperov o kilometer. Naraz spomalil tempo a do cieľa prišiel ako posledný. Indiáni môžu totiž prekonávať veľké vzdialenosť, ale v pomerne pomalom tempie, lebo 8—9 km/hod. Pre porovnanie maratonec beží rýchlosťou 20 km/hod. a chodec na olympiáde mal priemernú rýchlosť až 15 km/hod.

Zo skalnatých hôr Mexika presťahujeme sa na more. Na Tichom oceáne sú prekrásne Havajské ostrovy. Obyvatelia tých-

to ostrovov zaobrajú sa lovom perál a korálov. Preto neprekupuje, že sú výbornými plavcami a potápačmi. Mimoriadnej úcte na Havajských ostrovoch sa tesia tí, ktorí sa vedia čo najhlbšie ponárať. Pre drahocenné mušle musia totiž schádzať potápači až do hlbky 30 metrov, samozrejme bez kyslíkových prístrojov. Aby rýchle dosiahol dno, potápač drží v ruke tažký kameň. Dosiahnutie 30 metrov zaobrába mu asi minútu, hľadanie mušle pol minúty, vyplávanie na povrch asi 15 sekúnd.

Mnohí ľudia obdivovali hľadačov perál, ich schopnosť dlhého zotrívania pod vodou. Boli medzi nimi aj športovci. Nedávno istý učiteľ plavania z parížskej školy Pouliquin vydržal pod vodou 6,5 min. Je to už iná vec, že ho z vody vytiahli skoro uduseného. Iný francúzsky plavec (bolo to roku 1946), preplával pod vodou 118 metrov, ale len za 2 min. 11 sek.

Pred dvoma rokmi na Atlantickom oceáne konali sa športové preteky potápačov. Francúz Mayo bez kyslíkového prístroja sa ponoril do hlbky 60 metrov a bol pod vodou 2 min. a 1 sek. Zanedlho na to jeho krajan Medina bol pod vodou 3 minuty 47 sekúnd.

Ktorý profesionálny potápač mohol by súťažiť s takýmito odvážnymi športovcami? Kto z nás, ktorí venujeme športu aspoň trochu času, mohol by s nimi súťažiť? P.D.

sport

FAREBNÉ MESTO

Toto mesto má oveľa dlhšie dejiny ako Varšava. Pred viac ako 2 tisíci rokmi založili ho Tráci, prví obyvatelia Bulharska, ktorí tu zanechali veľa zaujímavých pamiatok, zachovaných v typických možlých s murovanými kryptami. Neskôr Rimania tu vybudovali pevnosť a mesto, ktoré malo právo razenia vlastných peňazí. Menovalo sa vtedy Ulpia, podľa rodového mena rímskeho cisára Trojana. Konečne, pred tisíc sedemstom rokmi Srdica, lebo také meno niesla v staroveku Sofia, stala sa byzantským mestom. O Srdici čítame už v dokumentoch z konca roku 347, a cisár Konštantín Veľký pomenoval ju „svojim Rímom“. V priebehu mnohých historických epoch viac ako 40 rôznych kmeňov zanechalo na bulharskej zemi stopy svojej materiálnej a duševnej kultúry, z ktorých najstaršie počítajú až 50 tisíc rokov.

Za byzantského cisárstva na tieto zeme od severu prišli Slovania, ktorí roku 681 založili tu prvý bulharský štát. Odvtedy dejiny Sofie, ktorá v tom období zmenila pomenovanie na Sredec, sú spojené s dejinami bulharského ľudu.

Avšak krátko trval nádherný rozkvit bulharského štátu. Katastrofu preň a pre Sofiu znamenal vpád otomanských Turkov roku 1396, ktorí zavládli touto krajinou na obdobie päťstoročia. V priebehu tých piatich storočí tureckej poroby Bulharsko bolo zrujnované. Obyvatelia boli nevoľníkmi, mladenci vtieľovaní do plukov tureckých janičiarov, dievčatá posielané do hámrov. Kultúrny a národný život sústredoval sa len v kláštoroch, ktoré tvorili akési autonomické kláštorné republiky, menej závisle od Turkov. Každý pokus o odpor zo strany bulharských obyvateľov trestali s neslychanou krutosťou. Tisíce stíňali tesárskymi sekarami na očiach ostatného ľudu.

Turecká nadvláda zabrzdila tiež rozvoj mesta, ktoré pre Turkov malo význam len ako pevnosť. V tom čase Sofiu obklopovali mohutné mury a ako piše turecký zemepisec Eylev Celebi, mesto malo 27 brán a 1700 strelníc, za ktorými stali udatní vojaci...

Avšak bulharský národ nevzdal sa boja za oslobodenie spod tureckého jarma. Ako moc Turecka slabla, stále častejšie prepukali sedliacke povstania. Roku 1598 vypuklo prvé trnavské povstanie, neskôr v iných oblastiach krajiny. V nasledujúcich storočiach rodí sa a rozširuje v celom Bulharsku boj, ktorý poznáme ako hajdúske hnutie. Vrcholným momentom národného obrodenia a osloboedenecích snáh Bulharov bol prepuknutie aprílového povstania roku 1878. Zdlávenie tohto povstania Turkami malo charakter masového vraždenia, čo vyskalo rozčúlenie v Európe a dalo Rusku záimku, aby zaútočilo na Turecko pod heslom oslobodenia slovanského národa. Vo výsledku ruskotureckej vojny na rozhraní roku 1877/78, ruské vojská podporované jednotkami bulharských dobrovoľníkov, po ťažkých bojoch pri Pleven a Sípke, prinavrátili Bulharsku nezávislosť.

V januári 1878 bola Sofia oslobodená a o rok neskôr bulharský parlament zvolil ju za hlavné mesto krajiny. Avšak nový bulharský štát s nanutenými zvonku nemeckými kráľmi nepriniesol bulharskému národu sociálne oslobodenie. Boj za jeho plné oslobodenie skončil 9. septembra (štátny sviatok) 1944, v deň, keď Bulharsko bolo oslobodené od fašistickej nadvlády. Začalo nové obdobie výstavby socializmu — plné problémov, konfliktov a úspechov, často podobných tým, ktoré boli našim údelom v priebehu uplynulých 24 rokov.

Bolo to zároveň obdobie skvelej kariéry Sofie. Stačí si porovnať dve čísla: pred vojnou Sofia počítala 300 tisíc obyvateľov,

Moderné budovy a štíhle siluety mešít, z ktorých najkrajšia je mešita Banja Baši.

SEN NOCI SILVESTROVSKÉJ

Pokračovanie z 1. str.

Zahľadela sa na mňa veľmi vážne, dlho a uprene sa mi dívajúc do očí, a potom ticho poznamenala:

— Možno, možno máte pravdu. Uhory prekonávajú tisíce kilometrov oceánmi a so smrteľnou istotou dôjdú na miesto, kam chceli dôjsť a ktoré predtým nepoznali. Prečo?

V tej chvíli sa veži starého domu hodiny začali pomaly a dôstojne odbiať polnoc. Nalial som do pohárov.

— Sfastlivý nový rok!

— Sfastlivý nový rok!

Vypili sme do dna a ona povedala:

— Môžete ma bozkaf. Myslím, že je to vo zvyku, — a nastavila mi svoje korálové ústa.

Bozkal som ju. Bol to bozk nemotorný, ale prišlo to všetko tak nečakané, že som bol celý popletený a nemohol som nájsť tón, ktorý by bol zodpovedal tejto nálade a tejto situácií.

Ona hovorila ďalej ako vo sне:

— Prišli sme sem obidva, aby sme podlahli na chvíľu čaru, ktoré tie staré mury vysielajú.

Vypili sme si ešte za pohárik, a tak sme prvé fľašky vyprázdnili až do dna.

— Ako to, že máte dva poháre? — opýtalas ma odrazu.

— Neviem. Kúpil som si prosté dva poháre, a to je všetko.

— Ten druhý pohár ste kúpili pre mňa. Veríte už teraz? Ďakujem vám za túto pozornosť, — povedala a vďačne sa pritulila ku mne. A keď som sa pripravoval, aby som otvoril druhú fľašu, vychytala mi ju z ru-

ky a hodila ju o starý mür. Fľaša vystrelila a jej obsah sa rozlial po kameňoch.

— Nech si i tiesto kamene vypíjú na šfastlivý Nový rok. A teraz pôjdeme k vám. Máte dobrý byt, máte tam teplo a máte tam niečo piť?

— Všetko mám, — zajachtal som prekvapený touto neznámou a nádhernou ženou. Cítil som sa pri nej ako rozpačitý študent na prvej schôdzke. Táto situácia ma tak trochu zlostila, ale keď som sa pobúrený chcel z tohto zotročenia nejakou vtipnou alebo cynickou poznámkou vymeníť, moja snaha vyznela chabo a žalostne a vylotala na tvári mojej spoločnice len zhovievávý úsmev. Cupkal som vedľa nej po hrboľatom dláždení, potom už uzuriený so svojím osudem a vo vyzrušenom očakávaní toho, čo má prist. Zaviedol som ju do svojho bytu, posadil do hlbokého fotela a otvoril som fľašu francúzskeho koňaku zo zásob svojho domáceho pána.

— Máte nádherný byt, — poznamenala a ja som sa jej úprimne priznal, ako je to vlastne s týmto bytom a že som tu len skromný a chudobný podnájomník.

Strnigli sme si. Zdvihla svoj pohár, aby sa napila. Ale v polceste sa jej ruka zastavila a ja som spozoroval, že jej tvár smrteľne zbledla. Zrak jej blúdil po nábytku, po obrazoch a po ostatnom zariadení.

— Čo sa vám stalo, prišlo vám zle?

Pokrútila hlavou.

— Nie, nie je mi zlé, ale... ale ja som v tomto byte už niekedy bola.

To je to, čo ma vystrašilo. Bola... bola som tu určite... hoci viem, že po Bratislave som nikdy nechodila.

— Možno, že sa vám to len zdá. Stáva sa, že prídeme na nejaké miesto v cudzom meste, do nejakej uličky a nám sa odrazu zdá, že sme tu už v živote boli. Ale to je len klam.

— Nie, nie! — skríkla s hrôzou v očiach. — Ja som v tomto byte už bola, a to veľmi dávno... veľmi dávno...

Vzal som ju jemne za ruku, zasmial som sa hlasne a povedal som:

— Keby ste tu boli bývali, tak by ste sa museli pamätať i na ostatné izby, do ktorých som vás ešte neuvedol.

Zadívala sa na mňa poplašeným zrakom a pretrela si rukou čelo i oči.

— Ano, máte pravdu, musela by som počítať i ostatné izby... ja ich poznám. Poviem vám, počkajte, počkajte... áno... dlha predizba, naľavo spálňa a napravo vchod na sklenenú verandu a rovno vedú dvere do veľkého zeleného salóna, áno?

Teraz bol rad na mne, aby som zbledol. Opis súhlasiel do najmenších podrobností. No predsa usiloval som sa všetko si vysvetliť tak, že moja návštěvníčka už bola v Bratislave i v tomto byte, a to možno nedávno, a všetko, čo hovorí, je len komédiu, ktorou mi naháňa strach.

Pomaly si sadla a začala hovoriť ako zo sna:

— Áno, chodila som po tomto byte a počúvajte ma dobre. Bola som tu raz na Silvestra, sedela som tam v kúte... áno, v tom kúte som sedela a pozrite sa len na tie tirolské hodiny nad vitrinou. Pamätam sa dobre, vtedy ma vytakali, lebo odpadol závažie...

Ešte ani nedopovedala a mosadzne závažie hodín s veľkým rachotom padlo na vitrinu a odtiaľ sa s veľkým hrmotom skotúhalo na zem. Divali sme sa obidva na to ako skamenení. Studený pot mi vystúpil na čelo.

— Potom do izby vstúpil, do tejto izby, mladý muž, ponášal sa na vás, ale... čím ďalej sa na vás díval, tým viac som presvedčená, že ste to boli vy... áno, vy ste to boli, určite... preboha... a zaviedli ste ma do toho zeleného salóna a potom, keď som nad ránom odchádzala, darovali ste mi tenučký zlatý prsteň s malou perličkou... vraveli ste mi vtedy, že ho máte od svojej mamičky... Ten prsteň ste mali v kabáte... v náprsnnej taške, zabalený do ružového papiera. Musíte ho tam mať i teraz... siahnite za ním...

Keď dopovedala, zmocnil sa ma hrozný strach. S trasúcimi sa rukami vybral som náprsnú tašku a vynímal som z nej prsteň, o ktorom som dobre vedel, že je skutočne schovaný na tom mieste. Vybalil som ho z ružového papiera a podal som ho neznámej i natiahol som jej ho na prst.

— Podľa odtiaľto preč! — vykríkla v strašnej úzkosti. Vybehlá do predizby, vzala svoj plášť a vystúpili sme spolu na ulicu. Kráčali sme mladky vedľa seba až po hotel, kde mi podala ruku a požiadala ma, aby som ju popoludní vyhľadal, že býva v izbe číslo 172.

Vracal som sa do svojho bytu so strachom, že sa v ňom ešte niečo prihodí, ale nestalo sa už nič o čom by sa bolo hodno zmieniť. Tvrdo som zaspal, a keď som sa prebudil, aké prekvapenie! Na nočnom stolíku ležal môj malý zlatý prsteň. Druhé prekvapenie ma privítalo v hoteli, kde o žiadnej Viedenneke, ani v izbe pod číslom 172 ani v inej, nič nevedeli. Tretím prekvapením bolo, že fľaša s koňakom, z ktorej sme pieli, stála ešte na stole a nebola otvorená, len závažie ležalo na zemi pod hodinami.

No iste sa mi to len snívalo. Ale povedzte, nie je to sen vzácný? Ved' ho možno snívať len v silvestrovskej noci, a tá je len jeden-jediny raz do roka!

EMO BOHÚN

dnes sa blíži k deväťstotu. Z mesta provinciálneho charakteru zmenila sa na metropolu. Boli vylečené rany, ktoré utržila v priebehu poslednej vojny (bombardovaním bolo zničených 13 tisíc domov). Vyrástli nové štvrte v záplave zelene a kvetín. 384 parčíky a parky, sú dnes v tomto meste, z toho najväčší — park Slovody s povrchom 360 ha.

Sofia je tiež mestom početných muzeálnych a architektonických pamiatok, medzi ktorými sa vynáma chrám Alexandra Nevského, najväčší v Bulharsku a na celom Balkáne. Nachádza sa tu tiež mauzoleum veľkého Bulhara, ktorého poznanie celého sveta, Georgie Dymitrova. Pre turistu, ktorý navštívi Sofiu veľkou atrakciou sú tiež mešity, pozostatok po otomanskej nadvláde s nazaujímavou — Banja Baši. Sofia je tiež obrovským priemyselným a obchodným, kultúrnym a osvetovým centrom Bulharska.

Mestu, popri kvetinových kobercoch, zelených parkoch a bielych budovách najväčšie kúzlo a farebnosť dodáva týciaci sa na jeho južnej strane mohutný svah vrchu Vitoša (360 km povrchu), na štít ktorého (2285 m) vedú dve lanovky. Na Vitoši v početných chatách a rekreačných domovoch po celý rok odpočívajú stovky Sofijčanov a zahraničných turistov.

A. Adamec

Najväčší nielen v Bulharsku, ale aj na celom Balkáne chrám Alexandra Nevského, ktorý sme posledne často videli na televíznych obrazovkách počas pravidelných televíznych vysielaní

Bulharské ľudové súbory na uliciach Sofie. Typický obrázok pre toto mesto: vodu sa pije tradičným, ale súčasne najhygienickejším spôsobom

Klub vyhnaných kráľov

Kde sú, čo robia niekdajší králi, cári a cisári?

Simeon II., ktorý bol na bulharskom tróne do hromady tri roky, aj to v ďalekom dejstve, sa teraz oženil s milionárkou, ale vyhlasuje, že „nikdy sa nezrieckne trónu.“

Petar II. Karageorgievič, bývalý vládca Juhoslávie, žije v Monte Carlo v hoteli Paríž. Je zástupcom dvoch amerických firiem v Európe — Sterling Savings a Kalifórnskej banky. Jeho americkí zamestnávatelia ho vo svojich listoch — písomných dispozíciah a rozkazoch — osloviajú Vaše veličenstvo. Aj Petar vyhlasuje: „Nikdy sa nezrieckem trónu!“

Umberto II., niekdajší taliansky kráľ, robí všetko, aby zrušil manželstvo svojej dcérky s talianskym hercom Arenom. Zvyšok voľného času venuje na listy a posolstvá svojim prívržencom v Taliansku.

Bývalý rumunský kráľ Michal s manželkou a piatimi dcérami si obľúbil vilu na brehu Ženevského jazera. V Európe zastupuje newyorskú firmu burzo-

vých maklérov a necháva sa oslovoovať „Mister Michal.“

„Ak ma republika potrebuje, som, prirodzené, ochotný byť pre ňu užitočný!“ — vyhlasuje Otto von Habsburg, ktorý sa usadil v okoli Mnichova a odtiaľ uplatňuje svoje nároky na rakúsky trón.

Iste šance na návrat na trón za podporu frankistov má don Juan Bourbon — Wattenberg a jeho potomok princ Juan Carlos. Don Juan — syn posledného španielskeho kráľa Alfonza XIII., žije v predmestí Lisabonu, hrá golf, plaví sa na jachte a radi sa so svojou „kráľovskou radou“. Princ Juan Carlos je vraj Francovým miláčkom a už sa presťahoval do luxusného paláca, ktorý preňho zrenovoval v Madride.

Kub vyhnaných monarchov ako posledný doplnil grécky kráľ Konštantín, ktorý sa usadil s rodinou v Ríme.

(prevzaté z Nového slova č. 25/6)

L'UDIA • ROKY — UDALOSTI

- 1.I.1881 — vyšlo prvé číslo Slovenských pohľadov,
- 1.I.1919 — oživovanie Matice slovenskej.
- 1.I.1944 — vo Varšave z iniciatívy PPR bola utvorená Česlostaňa národná rada (Krajová Rada Národná), jediná vláda a ustavodarný orgán v Poľsku. KRN schválila programovú deklaráciu a povolaťa k životu Ludovú armádu, ktorou hrbiticou bola Gwardia Ludowa a revolučná mládežnická organizácia Związek Walki Młodych.
- 3.I.1945 — KRN schválila uznesenie udržania Varšavy ako hlavného mesta.
- 3.I.1661 — začali sa dejiny poľskej tlače vydaním prvého poľského časopisu Merkuriusz Polski.
- 3.I.1795 — III. deňba Poľska.
- 4.I.1643 — narodil sa Isaac Newton, veľký anglický fyzik a matematik, objaviteľ gravitačného zákona (um. 31.III.1727).
- 5.I.1878 — bola oslobodená Sofia spod tureckého jarma.
- 5.I.1942 — vo Varšave na Żoliborzi, v byte Juliusza Rydygiera na Krasinskej ulici č. 18 sa konala ustanovujúca schôdza Poľskej robotníckej strany. Bol prijatý názov strany, schváleny program bol zvolený dočasný Ustredný výbor PPR na čele s Marcelom Nowotkom.
- 5.I.1942 — vznik Gwardie Ludowej — ozbrojenej organizácii, organizačne a politicky podriadenej PPR. Partizánske boje započiaté a vedené GL onedlho zachvátili celú krajinu.
- 5.I.1944 — v Jefremove pri Orle v ZSRR bola utvorená 2. čs. paradesantná brigáda, ktorej 70 perc. mužstva tvorili Slováci.
- 6.I.1807 — narodil sa v Spišskej Beli Jozef Maximilián Petzval, slovenský fyzik, matematik a výnálezca (um. 17.IX.1891).
- 9.I.1890 — narodil sa Karel Čapek, významný český spisovateľ a novinár (um. 25.XII.1938).
- 10.I.1883 — narodil sa Alexej N. Tolstoj, významný ruský a sovietsky spisovateľ (um. 23.II.1945).
- 10.I.1946 — konalo sa prvé zasadnutie Valného zhromaždenia CSN v Londýne.
- 12.I.1876 — narodil sa Jack London, vln. menom John Griffith, americký realistický spisovateľ (um. 22.XI.1916).
- 12.I.1945 — začiatok veľkej sovietskej ofenzívy na Visle za spoluúčasti Poľskej armády a partizánskych jednotiek, ktorá spôsobila, že bola oslobodená väčšia časť územia Poľska. 17. januára bola oslobodená Varšava, 19. januára Krakov a Lódz.
- 15.I.1783 — narodil sa Daniel Kmet, významný slovenský hvezdár, pedagóg a publicista (um. 20.VI. 1825).
- 15.I.1869 — narodil sa Stanisław Wyspiański, významný spisovateľ, básnik a maliar (um. 29.XI.1907).
- 15.I.1919 — boli zavraždení kontrarevolučními dôstojníkmi poprední činiteľia nemeckého robotníckeho hnutia Karl Liebknecht a Róza Luxemburgová.
- 16.I.1921 — konal sa v Lubochni významný zjazd ľavice socialdemokratickej strany Slovenska, ktorý sa stal ustanovujúcim zjazdom Komunistickej strany Slovenska.
- 17.I.1863 — narodil sa K. S. Stanislavskij, vln. menom K. S. Alejejev, vynikajúci sovietsky režisér a teoretičiar divadelného umenia (um. 7.VIII.1938).
- 19.I.1947 — konali sa voľby prvého ustavodarného Snemu PER.
- 21.I.1924 — umrel v Gorkach pri Moskve Vladimír Iljič Lenin v. I. Uljanov vodca sovietskeho proletariatu, zakladateľ prvého socialistického štátu na svete tvorca leninizmu, ktorého učenie tvorí základ výstavby novej socialistickej spoločnosti (nar. 22.IV.1870 v Simbirsku, dnes Uljanovsk).
- 22.I.1788 — narodil sa George Gordon Byron, najväčší anglický romantický básnik (um. 19.IV.1824).
- 22.I.1869 — narodil sa Jaroslav Vlček, jeden z najväčších historikov slovenskej a českej literatúry (um. 21.I.1930).
- 22.I.1863 — vypuknutie januárového povstania. Manifest Národnej viády vyzýval národ do „smrteľného boja“ s cárizmom a hľadal odovzdanie pôdy do rúk rolníkom.
- 22.I.1905 — krvavá petrohradská nedeľa — začiatok revolúcie 1905 r.
- 23.I.1775 — bola založená Lomonosovova univerzita v Moskve.
- 23.I.1793 — II. deňba Poľska.
- 23.I.1783 — narodil sa Frédéric de Stendhal, vln. menom Henri Beyle, významný francúzsky spisovateľ 19. stor. (um. 15.III.1842).
- 23.I.1832 — narodil sa Édouard Manet, významný francúzsky maliar (um. 30.IV.1883).
- 23.I.1960 — narodil sa Konstanty Ildefons Gałczyński, významný poľský básnik (um. 1953).
- 24.I.1732 — narodil sa Pierre Augustin Caron de Beaumarchais, francúzsky dramatik (um. 18.V.1799).
- 24.I.1949 — utvorila sa v Moskve Rada vzájomnej hospodárskej pomoci.
- 25.I.1688 — narodil sa v Terchovej Juro Jánoš, legendárny opradený zbojník — pomstiteľ krivd spáchaných na podanom Fude. Popravili ho 18. III.1713 v Liptovskom Mikuláši.
- 27.I.1829. — narodil sa Ján Botto, významný slovenský romantický básnik (um. 28.IV.1881).
- 27.I.1905 — zo solidariu s revolúciou v Rusku vypukol vo Varšave všeobecný striajk spojený s početnými demonštráciami. V priebehu ďalších dní všeobecný striajk zachvátil celé Kráľovstvo. Počiatok revolúcie v Kráľovstve, ktorú viedli: F. Dzieržynski, B. Wesołowski, W. Matuszewski — členovia UV SDKPiL.
- 27.I.1945 — Sovietska armáda osloboďila koncentráčny tábor Oświęcim.
- 28.I.1886 — pri varšavskej citadele boli popravení štyria bojovníci „I. proletariátu“.
- 28.I.1918 — Rada ľudových komisárov vydala dekrét o vytvorení robotnícko-roľníckej Cervenej armády.
- 29.I.1860 — narodil sa Anton Pavlovič Čechov, ruský spisovateľ a dramatik (um. 15.VII.1904).
- 29.I.1866 — narodil sa Romain Rolland, významný francúzsky spisovateľ (um. 30.IX.1944).
- 29.I.1879 — narodil sa Jozef Hollý, významný slovenský dramatik (um. 3.XI.1912).
- 30.I.1882 — narodil sa Franklin Delano Roosevelt, prezident USA v rokoch 1932 až 1945 (um. 12.IV. 1945).
- 30.I.1943 — odšiel z Buzuluku na front 1. čs. samostatný prapor v ZSSR, ktorý sa stal jadrom čs. vojsk bojujúcich po boku Sovietskej armády na východnom fronte.
- 30.I.1948 — zavrádzili v Delhi najvýznamnejšieho vodcu národooslobodzovacieho boja národov Indie Mahátmu Gándhibo.
- 1.1943 — vznik Związek Walki Młodych, revolučnej organizácie poľskej mládeže ideologickej a politicky spojenej s PPR.

V. ZJAZD PZRS VNIESOL DO NÁŠHO ŽIVOTA OBROVSKÉ BOHATSTVO OBSAHU A FORIEM D'ALŠIEHO ROZVÍJANIA SOCIALISTICKEJ VÝSTAVBY V NAŠEJ KRAJINE, NA PORADE KORESPONDENTOV A SPO-LUPRACOVNÍKOV ŽIVOTA V PYZÓWKE, V DŇOCH 21. — 22.XI.1968 ZJAZDOVÝ DELEGÁT I. TAJOMNÍK OV PZRS SÚDR. JÓZEF NOWAK O.I. POVEDAL:

Józef Nowak — I. tajomník OV PZRS v Nowym Targu

V dňoch 11. — 16. novembra 1968 roku v Sali Kongresowej Paláca kultúry a vedy vo Varšave sa konal V. zjazd strany. Zjazdu sa zúčastnilo 1752 delegátov, ktorí reprezentovali viac ako dva milióny členov našej strany. Zjazdu, popri delegátoch PZRS sa zúčastnili tiež delegácie komunistických a robotníckych strán nielen európskych, ale aj azijských, afrických i amerických krajín.

O priebehu zjazdu podrobne informovala tlač, rozhlas a televízia. V situácii, keď zjazdový referát a prejavy sú všeobecne známe, komentovanie zjazdu jeho účastníkom — delegátom nie je ľahké. Najmä preto, že mám hovoriť k uvedomelým aktivistom — korepondentom a spolupracovníkom časopisu Život. Podelím sa s vami tým, čo považujem za najdôležitejšie. Vaše otázky budú základom pre ďalšie rozvinutie témy.

Zjazd zhodnotil obdobie, ktoré uplynulo od IV. do V. zjazdu a vytýčil smery rozvoja na najbližšie roky.

V referáte súdruha Wieslawa, v prejavoch delegátov ako aj mnohých predstaviteľov zahraničných komunistických a robotníckych strán na prvé miesto sa vysunula otázka jednoty medzinárodného robotníckeho hnutia, boja za upevnenie mieru.

Žijeme v období keď sa zostruje ideologickej boja medzi svetovým imperializmom a socialistickým táborom. Tvorou v tvár mohutnej sile štátov socialistického tábora a predovšetkým militárnej sile Sovietskeho zväzu imperializmus už nemôže bezrestne diktovať formy a obsah svetovej politiky tak, ako to bolo ešte prednedávnom. Nemôže bezrestne vnucovať imperialistickej vojny. Imperialisti si uvedomujú, že súčasne riešenie problémov militárnej cestou hrozí zničením samotného imperializmu a celej civilizácie. Nakoľko nie je monopolistom v militárnej oblasti, imperializmus vypracoval iné metódy boja so socialismom, metódy ideologickej a psychologického pôsobenia na spoločnosť jednotlivých krajín. Pomocou týchto metód usiluje o rozbitie jednoty socialistických štátov. Vyuzíva teda a podporuje nacionalistické a sovinistické elementy. Zdôrazňuje vo svojej propagande rozdiely medzi našimi krajinami, naše fažnosti a nedostatky. Preto mnohí delegáti podčiarkovali, že je nutné čo najrýchlejšie zvolanie svetovej porady komunistických a robotníckych strán, aby sa

STRETNUTIE S DELEGÁTOM

vypracovali účinné formy ofenzívneho ideologickej boja s modernými formami pôsobenia imperialistov. Týmto záležitosťam na zjazde našej strany sa venovalo veľa času a pozornosti.

Veľmi pozorne si vypočuli účastníci zjazdu prejav predstaviteľa Komunistickej strany Československa, tajomníka Ústredného výboru, súdruha J. Lenarta.

Súdruh Lenart vo svojom prejave vrazil výstavbe socialismu v Československu od oslobodenia po dnes. Hovoril o tom, čo dal socialismus národom Československa. Poukazoval na historickú podobnosť osudov českého, slovenského a poľského národa. Vrazil o fažkom období fašistickej okupácie a o tom, že v medzivojnovom období buržoázia v Československu podobne ako v Poľsku nevedela zabezpečiť patričné podmienky rozvoja krajiny, nevedela zabezpečiť priateľstvo medzi susedmi a zabrániť nebezpečiu hroziacemu zo strany nemeckého fašizmu. Súdruh Lenart mimoriadne zdôraznil to, že napriek veľkým úspechom dosiahnutým Ludovodemokratickou vládou v Československu sa prejavili aj isté deformácie, isté znetvorenia podstaty socialismu, že mnohí dobrí, čestní československí komunisti tieto deformácie videli a proti nim bojovali, čoho výsledkom bolo odstránenie z funkcií ľudu, ktorí istým spôsobom boli za to zodpovední. Začalo obdobie napravovania krív a chýb, obdobie usmernenia Československa na cestu plnej socialistickej demokracie, čo je zárukou ešte rýchlejšieho rozvoja tejto krajiny v najbližšej budúcnosti. Avšak súdruh Lenart povedal, že napriek obdobiu chýb a deformácií, výsledky dosiahnuté v povojnovom období sú nesporné: socialismus spôsobil celkový rozvoj krajiny a ak by týchto deformácií nebolo, úspechy boli by ešte väčšie. Ale zároveň súdruh Lenart zistil, že boli isté sily, ktoré obnovu spoločenského života chceli využiť na iné, protisocialistické ciele. To je príčinou, že súčasne Komunistická strana Československa pôsobí v dosah fažkých a komplikovaných podmienok. Preto KSČS musí vyvinúť obrovské úsilie, aby sa upevnila a pôsobila smerom upevnenia jednoty celej strany. Musí tiež určiť správny smer ďalšieho rozvoja. Záverom svojho prejavu súdruh Lenart povedal o.i. aj to, že sa nikomu nepodarí vytrhnúť Československo zo socialistického tábora a Varšavskej zmluvy. Lenbo Československa socialistická republika je s nám pevne spojená a československí komunisti urobia všetko, aby upevnili priateľstvo medzi stranami a štátmi celého nášho socialistického tábora.

Prejav súdruha Lenarta stretol sa s vrelým prijatím zjazdových delegátov.

Zjazd našej strany sa konal v určitých vnútorných podmienkach. Preto aj diskutanti venovali veľa pozornosti vnútrostraničkým záležitosťam, jednote a upevneniu radov strany. Skoro každý účastník diskusie naväzoval na marcové udalosti, na problém boja s revisionizmom vo vnútri strany, boja s pozostatkami reakcie v našej krajine.

Vrávelo sa o tom, že otázka boja s revisionizmom je dlhodobým a komplikovaným procesom. Predsa mnohí politickí bankroti, ktorí boli odvolaní z funkcií v priebehu posledných rokov, najmä však r. 1956 a neskôr, nechali z času na čas o sebe počuť. Niektorí z nich patrili predtým k tým, ktorí nejakým spôsobom narušovali socialistickú právomoc a nesú zodpovednosť za isté deformácie. Po roku 1956 sa pokúšali

,„prevliec do inej politickej kože“, postavili sa stranou a kritizovali to všetko, čo sme robili pre rozvoj krajiny v priebehu posledných rokov. Tito „opravovatelia socialismu“ sa pokušali pre svoje ciele využívať mládež, najmä tú mládež, ktorá nemá životné skúsenosti, ktorá nevie aké podmienky boli v predseptembrovom Poľsku, v kapitalistickom zriadení. Túto mládež sa pokúšali postaviť proti našej Ludovej vláde. Mnohí z nich boli často synmi a dcérmi zbankrotovaných politikov a v ich domovoch boli pripravovaní k známym marcovým udalostiam. A predsa táto mládež nepoznala starosti každodenného života. V rôznych kluboch často diskutovala o ekonomickej modeli krajiny, o náprave socialismu, ale nevedela čo to znamená ku novaf chlieb, koľko tento chlieb stojí a ako treba pracovať, aby naň zarobiť. Bola to mládež, ktorá autami svojich otcov sa vŕala po našich kúpeľoch a po exkluzívnych lokáloch. Analýzujúc túto otázku zjazd položil mimoriadny dôraz na patričnú výchovu mládeže a tiež na zodpovednosť rodičov za postoj mládeže, za jej výchovu. Hovorilo sa o výchove mládeže manuálnou prácou. Je nutné, aby študujúca mládež počas prázdninových praxí sa zoznamovala s námahou pracujúcich. Vo vysokoškolských internátoch mala byť zodpovedná za poriadok, čistotu atď. Jedným slovom týmito formami bližšie sa zoznamovala s tažkou prácou robotníka či rolníka na vidieku.

Z ekonomických záležitostí chcel by som len v skrátke spomenúť niektoré smernice v oblasti poľnohospodárskej politiky.

V poľnohospodárskej výrobe sa kladie veľký dôraz na ďalšiu mechanizáciu, na lepšie zásobovanie poľnohospodárskym náradím, poľnohospodárskymi strojmi. V najbližších rokoch sa udržia povinné dodávky preto, aby bol fond na rozvoj poľnohospodárstva a tento fond bude určený na mechanizáciu. Hovorilo sa tiež o nutnosti rastu používania umelých hnojiv a o tom, že je potrebné zvýšenie výnosnosti štyroch základných druhov obilia tak, aby sme ne-museli importovať z cudziny.

Vyzdvihovala sa záležitosť lepšieho obhospodárenia lúk a pasienkov a lepšieho zabezpečovania krmív pre dobytok a s tým spojené zvýšenie výnosnosti dobytka atď. O týchto záležitostach hovoríme len v skrátke, budeme sa k nim vraciať už s prihľadnutím k špecifikke našej oblasti.

Zjazd vytýčil úlohy strany na úseku socialistickej demokracie a čo je stým spojené vyzdvihol záležitosť zvýšovania podielu robotníkov a rolníkov na samospráve, v orgánoch Ludovej vlády, v samotných straničkých organizáciach. Samotného zjazdu sa zúčastnilo oveľa viac robotníkov a rolníkov. Do straničkých funkcií bolo tiež zvolených viac robotníkov a rolníkov, viac predstaviteľov terénu.

Toto zreteľne poukazuje na rast účasti pracujúcich v riadení a vedení našej krajiny. Je to ďalší dôležitý krok na úseku zvýšovania socialistickej vnútrostraničkej demokracie.

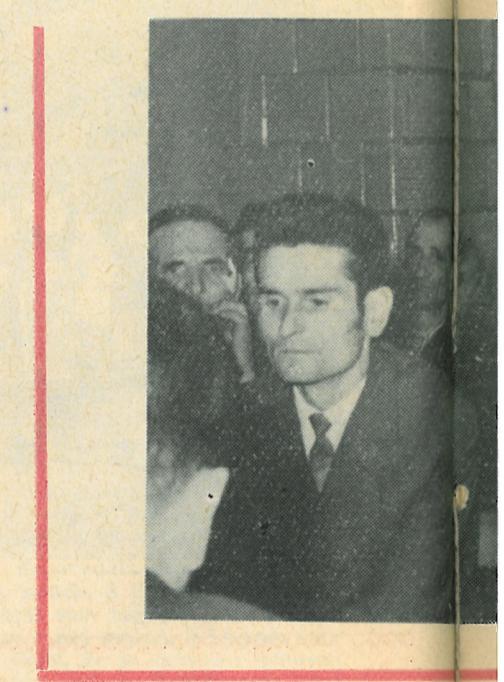
Vyplývajúce z toho uzávery sú také, že dnes vládnusť treba tak, ako si to želajú pracujúci a predovšetkým ako si to želá robotnícka trieda a pracujúci rolníci. Táto chápance štátnej moci je základom marxizmu-leninizmu, základom socialistického zriadenia. Zanedlho uplynne štvrtstoročie, odkedy si toto zriadenie našlo cestu a miesto v srdciach všetkých pracujúcich v našej krajine.

Ako sme už písali v dňoch 21.-22. decembra 1968 konala sa výročná porada korepondentov Života a aktivistov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Porady sa zúčastnilo vedenie redakcie, predsedníctvo ÚV KSČS, a redakčnej rady. Hlavnou náplňou porady bolo zhodnotenie obsahu minuloročných čísel Života a vytýčenie publicistického programu na tento rok. Prvý deň sa porady zúčastnilo 34 krajanov a druhého dňa 38. Prvý deň poradu viedol šéfredaktor Života Adam Chalupec, druhý deň poradu predsedal predseda KSČS Ján Molitoris. Zúčastnení krajania mali príležitosť stretnúť sa s delegátom na V. zjazd PZRS, I. tajomníkom Okresného výboru strany v Novom Targu súdr. Józefom Nowakom. Diskusie sa zúčastnilo 20 našich korepondentov a aktivistov. Výňatky z prejavu I. tajomníka OV PZRS a odpovede na kladené mu otázky i výňatky z diskusie prinášame vedľa.

Redaktor Adam Chalupec vo svojom úvodnom slove o.i. zdôraznil:

„Náš časopis, ako som už spomienul, už jedenásť rok vychádza v Ludovom Poľsku, ktorého občanmi sme aj my, vychádza, lebo toto Poľsko, na rozdiel od pre-dvojnovej buržoáznej vlády, ktorá

NAD S

D N E Š
A Z AJTRAJS
ORAVY A SPI

Po vystúpení zjazdového delegáta —, t. OV PZRS v Novom Targu súdr. J. Nowak ci porad korepondentov a spolupracník ci, ako aj pozvaní aktivisti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku sa obrátili na s celou radou otázok i predložili své po rôzne záležitosti. Nakoniec priebeh zjazdu porady už poznali, otázky a diskusia s toč početných problémov zaujímajúcich obyvateľa a Oravy. Súdruh J. Nowak usiloval čerpavajúci odpoved na každý spomienutý adaptovať otázky na smernice zjazdu i žiľané možnosti terénu. V skrátke chcem vysvetliť s najdôležitejšou — podľa našej menšej blematikou tej časti porady.

rú sme zvykli skrátka zvať sa našou pod vedením marxisticko-leninskej strany pracujúcich, teda aj našej strany — Poľskej zjednotenej robotníckej strany, užívá naše národnostné menšiny, užívá právo nás Čechov a Slovákov v Poľsku na nás národnostný vývoj, na kultivovanie a rozvíjať našej národnej kultúry na udržanie a prehľbovanie znalostí našich materinských jazykov". Ďalej A. Chalupec povedal, že: „Prednedávnom pri príležitosti 10. výročia vychádzania našho časopisu plenárne ÚV KSCaS zhodnotilo Život. Plenár, ktoré sa konalo v Zelove. Avšak chcel by som zdôrazniť, že na našom stretnutí mali by sme menej sviatene a viac pracovne, najmä kritický a úprimne si povedať, ako nás časopis plní svoje poslanie a to, čo by naši čitatelia chteli na jeho stránkach častejšie nachádzat.“

Zároveň na tomto mieste chcel by som s úplným osobným presvedčením, s vedomím plnej zodpovednosti zdôrazniť, že Život, orgán našej Spoločnosti — Kultúrnej Spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku — môže plniť svoju úlohu, najst si svoje miesto medzi našimi krajanmi, len v úzkom spojení a za plnej spolupráce všetkých organizačných zväzkov našej Spoločnosti, všetkých výborov od miestnych až

po ústredný. Iba za pomoci všetkých aktivistov našej Spoločnosti, našich korešpondentov a spolupracovníkov, slovom tých všetkých, ktorí už jedenásť rok bdejú, aby Život stále lepšie plnil svoje poslanie medzi všetkými našimi krajanmi, nás Život bude môcť upevňovať autoritu krajanškého časopisu. Chcel by som tiež zdôrazniť, že všade tam, kde pôsobnosť našich miestnych a obvodných výborov bude sa všestrane rozvíjať, to znamená, organizáčne a spoločensko-kultúrne sa upevňovať a kde terénni a ústrední aktivisti svojím postojom i výsledkami svojej zodpovednej práce v Spoločnosti budú sa pričiňovať, aby naša Spoločnosť stále upevňovala významnú úlohu vo vývoji našich národností, všade tam aj nás časopis bude rozširovať okruh svojich čitateľov a bude si môcť naďalej upevňovať svoj význam. Lebo pôsobnosť Spoločnosti a jej časopisu sú úzko so sebou spojené.“

Séfredaktor Života v mene kolektív redakcie a redakčnej rady primne podľačoval všetkým korešpondentom a spolupracovníkom za ich doterajší prínos a za to, že svojimi radami, listami, propagovaním a kolportovaním časopisu neúnavne prispievajú k pozdívaniu úrovne časopisu a k tomu, že si nadobudol autoritu medzi krajanmi.

Na porade sa rozhodlo, že redakčná rada bude rozšírená o krajjanov: Cecíliu Biegunovú z Nedece, Terezu Heteniakovú z Jablonky, Jánmu Kriškú z Krempach a Lýdiu Mšálovú z Hornej Zubriece. Na porade bolo tiež rozhodnuté pozývať na pracovné porady redakčnej rady učiteľa Ludwika Mlynarczyka z Kičor.

Na dvojdňovej porade korešpondentov a spolupracovníkov Života hľadali sme odpoveď na otázku, aký je Život a aký by mal byť? Najautoritatívnejšimi splnomocneniami čitateľov sú naši terénni korešpondenti a aktivisti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Práve oni prišli na našu poradu, ktorí pre nedostatok patričnej miestnosti na Spiši a Orave sme organizovali v školskom stredisku LZS v Pyzówke okr. Nowý Targ. Časťnici porady diskutovali skoro dva dni a na základe ich poznámok redakcia bude hľadať „zlatý stred“, aby vyhovieť všetkým.

Nie je to jednoduché. Nás časopis odoberajú a čítajú rôzni ľudia, mládež a starší, rolníci a inteligencia, ľudia bývajúci na vidieku a v mestách. A každý predplatiteľ chcel by v Živote prečítať niečo zaujímavého. Aj keď by sme boli v stave vyhovieť všetkým želaniam, máme obmedzený počet stránok. Najviac poznamok se teda tykalo tejto témy.

Tento „boj“ o miesto na stránkach časopisu sa spája s kladným hodnotením doterajšieho obsahu, presnejšie vraviač s mienkou, že vlastne redakcia správne triedi materiál a neuverejňuje zbytočné materiály. Diskutanti iba signalizovali, že niektoré bežné informácie, ktoré prinášajú masovo informačné prostriedky sú neaktuálne pre dlhý výrobný cyklus Života. Navrhovalo sa, aby táto tématika bola komentovaná problemovým spracovaním. Viac miesta v časopise — podľa mienky všetkých diskutantov — malo by sa venovať mládeži a nepriamo tiež učiteľom. Učitelia zo škôl so slovenským vyučovacím jazykom nemajú k dispozícii literárne a básnické texty ani priležitosťné materiály v takej miere, aby mohli vyhovieť požiadavkam a pocitu zodpovednosti za vyučovanie. Preto aj požiadavka, aby Život zabezpečoval tieto materiály v opretí o najlepšie prameňe. Z toho aj vyplýva nutnosť rozšírenia časopisu o vložkou venovanú zvlášť tejto tematike. O tomto probléme sa rozprúdila živa a dlhá diskusia, ktorú zhrnieme na zasadnutí kolégia a konkrétnu návrhy zašleme ÚV Spoločnosti a našim tlačovým orgánom.

Ďalšou záležitosťou, ktorá bola v popredí uvažovaní, boli informácie z organizačného života

Spoločnosti. Vysvitlo, že zložky Spoločnosti o mnohých hodnotných iniciatívach nie vždy informujú ÚV KSCaS alebo redakciu domnievajúc sa, že stačí zápisnica, ktorá samozrejme ide ad acta. Všetci sa zhodli na tom, že tieto informácie sú nesmiernie dôležité lebo vravia o tom najdôležitejšom, o krajskom živote. Uverejnené v Živote sú trvalým dokumentom pôsobenia českej a slovenskej menšiny žijúcej v Poľsku. Je to teda tiež záležitosť vyžadujúca si rýchle vybavenie, najmä preto, že redakcia vždy najde miesto, aby takéto správy uverejnila.

Diskutanti tiež celkom správne upozorňovali, aby sa články tlačili vždy tučnými písmenami tzv. groteskom, ktoré sú čitateľnejšie. Tejto požiadavke vyhovujeme už od januárového čísla. Upozorňovalo sa tiež na dobré skúsenosti z minulosti, aby sa pokračovalo v uverejňovaní na pokračovanie poľsko-slovensko-poľského slovníka z oblasti tzv. „fažkých“ slov. Spominala sa tiež potreba slovníka prihliadajúceho k iným napr. pomenovanie zeleniny v polštine, slovenčine a v miestnych nárečiach. Bola tiež vyzdvihnutá záležitosť organizovania tematických súťaží a padol návrh, aby najbližšia bola spojená s 25. výročím P.R. Veľa pozornosti bolo venované práci korešpondenta, jeho spoločenskému a krajskému významu. Rozprúdila sa aj diskusia okolo rokročne uverejňovaného kalendára. Predovšetkým diskutanti sa opäť vrátili k záležnosti, ktorú už raz navrhla Spoločnosť, vydávania knižného kalendára. Táto záležitosť pre nedostatok konkrétnych vedomostí o aktuálnych možnostiach boli adresované členom prezidia ÚV k rýchlemu vyriešeniu. Zase redakciu bol adresovaný návrh čitateľov, aby vydávala kalendár Života na tvrdnej kartólovej vložke a nie na poslednej stránke časopisu. V tomto čísle už uverejňujeme žiadany kalendár.

Onedlho bude zasadať naša redakčná rada, ktorá sa bude zaberáť celou problematikou týkajúcou sa Života, o ktorej sa vratelo na porade a vyplývajúcou aj s našich redakčných skúsenosťami. Vtedy podáme našim čitateľom konkrétnu informáciu, ktoré ich želania boli splnené a ktoré nie a prečo. Zatiaľ všetkým účastníkom porady ešte raz d'akujeme za účasť. Všetkých čitateľov prosíme, aby často písali do redakcie, aké návrhy majú na našu adresu.

Za také listy vopred ďakujeme, sú pre nás neobyčajne dôležité v našej redakčnej práci.

**O K
JSOK
SPIŠA**

— Č. tajomníka Novaka účastníkov Živornej spoločnosti ažil na delegátu svojho pohľad na zjazdu učastníci a sa točili okolo obyvatelov Spiša. Súčasne sa daf významné problémy, i plány a reálne oboznámenky — pro-

Mnohí účastníci sa pýtali o hospodársku aktivizáciu Spiša a Oravy. Lebo hoci sa po vojne v tejto oblasti urobilo veľa, stále ešte sa prejavujú potreby v rôznych oblastiach života. Preto aj otázky z tejto oblasti sa stále vyskytujú na všetkých zhromaždeniach občanov tohto terénu. Z otázok na porade vyplývalo, že teraz po zjazde strany tento problém opäť sa dal sponznať. Súdruh J. Nowak v súvislosti s týmto otázkami pripomienal črtajúce sa perspektívy v tejto oblasti, spojené hlavne s turistickou aktivizáciou. Čo sa týka Spiša veľké nádeje sa spájajú s priehradou, budovanou na Dunajci, z druhéj strany turistická Orava sa opiera o tzv. karpatsku obežnicu, ktorá sa buduje. Sú to veľké investície a uplynie niekoľko rokov, než občania pocítia hmatateľné zisky, t.z. nové možnosti zamestnania a zarábania. Súčasne rezervy pracovných sil z preľudnených obcí Spiša a Oravy (hoci nie je to problém len v meriteľu týchto oblasti ale celokresný problém) nachádzajú zamestnanie v novotarskom obuvníckom kombináte, v istom exporte pracovných síl do ČSSR, a tiež v lokálne budovaných rôznych menších investičiach. Samozrejme nerieši to súčasne všetky požiadavky občanov v obore zamestnanosti. „Predsa však — podčiarkol súdruh Nowak — prejavujú sa aj také parodoxy, že v niektorých výrobných oddeleniach je nedostatok pracovných síl z lokalných prameňov.“

Na tomto pozadí sa nadviazaťa široká diskusia. Hľadala sa odpoveď na otázku, čo najlepšie a generálne by vyriešilo problém všeobecne zamestnanosti. Všetci boli mienky, že len lokalizácia na Spiši a Orave výrobných podnikov by vyriešila tento

problém. Avšak tato záležitosť nie je v gestii samotných okresných orgánov. Rozhodujú o tom vojvodské a centrálné orgány. Exekutíva Vojvodského výboru PZRS v minulosti schválila uznesenie podporujúce iniciatívky hospodárskej aktivizácie. Ale doteraz neboli podniknuté žiadne konkrétné kroky. Návrh vybudovania na Orave filiálky NOK, ktorý bol najreálnejší a najbližší súčasne trádit možnosti kladného vybavenia. Ekonomisti Kombinátu vypočítali, že sa to podniku nevyplatí. Že bude lepšie rozvíjať Kombinát v opredí o existujúcom základu vyzbrojenia terénu a iných hotových objektov, ktoré sú pri hlavnom závode. Avšak toto rozhodnutie — čo zdôraznil aj súdruh Nowak — stretáva sa s istou kritikou verejnosti. Diskutanti vravia o tejto záležnosti poukazali ešte na mnohé fakty, ktoré sa nemôžu podeeňovať, aj keď suchý ekonomický výpočet potvrdzuje výpočty ekonomistov. Ide totiž o to, že výroba Kombinátu vo veľkej miere sa rozvíja v opredí o pracovnej sile dovážanej z terénu a — keď sú tu plány ďalšieho rozvoja podniku — tým viac nemá nádej na stále pracovné sily. A dovážanie robotníkov okrem nákladov s tým spojených, má ešte iné väzne nedostatky. Po prve taký robotník ak prihliadneme na fažkost dopravy, je menej výkonný. Nesmie sa tiež nepočítať s absenciou, ktorá je sprievodným javom privádzaných do práce občanov vidieka, ktorí si privyrábajú v tvárnici, najmä v období intenzívnych poľných prác.

Okrem toho v týchto oblastiach odkiaľ sú robotníci pomerne masovo dovážaní do práce začínajú si ozývať stáznosti, na to, že Novotarský obuvnícky kombinát nevenuje čas závodného fondu na kultúrne a sociálne zariadenia v tých obciach. Predsa časť tohto fondu je tiež výsledkom práce dovádzaných robotníkov atď. atď. Signalizujeme tieto javy o ktorých ešte budeme obšírejšie písat na našich stránkach v najbližšom čase. V každom prípade záležitosť filiálky NOK alebo inej na území Spiša a Oravy je témou dňa a ako to ešte raz potvrdila naša porada je na prvom mieste v pozajazdovej diskusii o hospodárskej problematike.

I. tajomník OV PZRS súdruh J. Nowak povedal o tom o.i.: „Z našej strany robíme všetko čo je len možné za účelom hospodárskej aktivizácie Spiša a Oravy. Chápeme, že obyvateľom týchto oblasti treba poskytnúť možnosti privyrábania si mimo roľníctvo. V perspektive vidíme nutnosť lokalizácie malých podnikov na tomto teréne. Týmto smerom využívame určitú pôsobnosť v nadriadených orgánov, ktoré rozhodujú o lokalizačnej politike. Podali sme návrh, aby jedno z najbližších zasadnutí predsedníctva vojvodského národného výboru sa konalo na území našeho okresu a aby tiež bolo venované tejto tematike.“

(Dokončenie na nasledujúcej strane)

STRÁNKAMI ŽIVOTA

KRAJAN VENDELÍN STERČUĽA Z VEĽKEJ LIPNICE NA ORAVE NAPÍSAL PRE NÁS ČASOPIS SPOMIENKY Z FINALOVÉHO ODOBIA POSLEDNEJ VOJNY A O ODOBÍ PODOVNOSTOV. JEHO NAMAHÁ MÁ ZA ÚCEL, PODĽA SLOV AUTORA, „PÍSAT O TOM CO STARSI LUDIA, KTORÍ TIE DNI PREZILI, UŽ ZABÚDAJU A MLADI O TOM NEVEDIA, LEBO TO NEZAŽILI. UVEREJŇUJEME V REDAKCIONOM SPRACOVANÍ.

PRIVAROVKA A FRONT 1945

Ruský plukovník dal rozkaz evakuácie dediny Lipnice. Týkalo sa to všetkých civilných obyvateľov. Rusí dovezli do dediny veľa zbraní a moc munície lebo sa chystali zaútočiť na Nemcov. Nie všetci chceli evakuovať, niektorí ostali dôfajúc, že predsa len doma nejako prežijú. Ale 22.II. 1945 Nemci pretrhli frontu a okolo 23. hod. obklúčili našej

(Pokračovanie z predošej strany)

Druhou záležitosťou dominujúcou v otázkach a diskusii bola záležitosť svojpomocných prác. Ostatne tieto záležnosti sú so sebou spojené; záväzky a realizácia svojpomocných prác občanmi a podporovanie týchto zo státnej pokladnice má podstatný vplyv na aktivizáciu a zmeny oblasti mimoriadne zanedbané v minulosti, a k takým patria Spiš a Orava. Na území Nowotarského okresu množstvo svojpomocných prác je veľké, a prostriedky na podporovanie týchto pomerne obmedzené. Preto veľkú úlohu môžu tu odohrať obecné fondy, podporovanie svojpomocných prác, najmä na cestách pridelovaním mechanizovaného náradia. Takáto pomoc bola by nutná napríklad pre tých, ktorí svojpomocne pracujú na ceste Krempachy — Dursztyn i inde. Vážne sa už uvažuje o podporení iniciatív slovenskej menšiny na Spiši a Orave vybudovania Domov slovenskej kultúry v týchto dvoch národnostne miešaných oblastiach. Analogická je záležitosť kultúrnej aktivizácie Veľkej Lipnice a najmä Kičor. Jedným slovom na tomto úseku je ešte veľa práce.

V samotnom mechanizme spoločenských prác je ešte veľa čo napravat. V tomto mienka všetkých prítomných a zjazdového delegáta súdr. J. Nowaka bola zhodná. Mnohé príklady ilustrujú nedostatočne využívanie fažkého cesiného náradia (nedostatočnosť pracovných plánov, nedostatočnosť inicítiv) poukazovali na možnosti a realitu. Boli dôkazom s akou starostlivosťou myslia aktivisti v sade tam, kde dobré nápadu z takých alebo iných dôvodov nemajú za následok dobrú prácu.

Mimoriadne krikľavý prípad podali z Kičor. (Veľká Lipnica) kde deti z iniciatívy učiteľov svojpomocne pracovali na ceste. Nikto detom, ktoré prišli svojpomocne pracovať neukázal, čo majú robiť, neprívital ich a dokonca im ani nepodľakoval. A na doňažok vrazil do prácu, ktorú urobili deti, zaplatili robotníkom. Práve na tomto príklade celkom správne diskutanti nadvážovali na záležitosť výchovy mládeže, hovoril o tom vrazil o zjazde PZRS obširne súdr. J. Nowak, zo zorného uhla správneho stvarňovania spoločenskej psychiky mládeže, a nie jej deformovania, čo malo miesto práve v Kičoroch. Správne zdôraznil súdr. J. Nowak, že „svojpomocná práca nie je len vykonávaním konkrétnej práce, ale aj školou politického pôsobenia a vychovávania v konkrétnom kolektíve, je to účasť občanov na plánovaní a riadení v oblasti rozvoja terénu.“ Z našej stránky dodajme, že každý kto na tomto úseku zaneďabáva povinnosť vyplývajúcej z plnenia administratívnych funkcií sám si vydáva posudok, ktorý je negáciou jeho kvalifikácií, teda aj plnenia funkcií. Zhrňujúce mnohé hlasys vrazilice o rôzneho druhu uchýlkach súdr. J. Nowak sa obrátil na prítomných s výzvou, aby v budúnosti takéto fakty hlásili priamo Okresnému výboru PZRS v Nowom Targu. Týmto spôsobom sa bude môcť dosiahnuť rýchla a účinna intervencia.

Súdruh J. Nowak, I. tajomník OV PZRS kladne hodnotiac úlohy a obsah časopisu Život upozornil v tomto kontexte, že stránky našeho časopisu môžu dobre slúžiť odzrkadlovaniu verejnej mienky terénu v mnohých záležitosťach. „Treba plne využiť — povedal — tie priaznivé okolnosti, že časopis vychadzajúci v Poľsku pre českú a slovenskú menšinu, má v našom okrese široký okruh čitateľov, že redakcia má tiež uvedomelených korespondentov a spolupracovníkov. Táto pôsobnosť časopisu a Vaše myšlienky na jeho stránkach môžu výdatne pomôcť pri riešení mnohých našich bežných boľačiek. Zdôrazňujúce nesporne výsledky, ktoré sme dosiahli, nezakrývajúci nedostatky v snahach po dosiahnutí plnej modernizácie na našom teréne mali by sme všetci spolu bojovať za realizáciu tých perspektív, ktoré pre celú krajinu načrtol V. zjazd strany. A hoci na zjazde — na čo ste sa pýtali — nevraveli sa priamo o Spiši a Orave, o týchto oblastiach obývaných národnostne miešaných obyvateľstvom, predsa zjazdové uznesenia sú výborným kľúčom aj pre riešenie našich lokálnych problémov, v prospech tak jedných, ako aj druhých, t.z. všetkých obyvateľov našej oblasti.“

domy, ničili všetko čo im prisko do cesty, ruské zbrane, a domy zapaľovali. Mnohí ruskí vojaci zahynuli a iných vzali do zajatia. My sme sa schovali do pivnice. V pivniči boli dva chlapí, krčmár s krčmárou a my, štyri deti s mačkou. Malým pivničným okienkom sme videli ako Nemci striefali do našich domov, potom hľadali do nich granáty. Naše domy boli drevené, horeli teda ihneď. Nemohli sme byť dlho v tej pivniči lebo začali horieť dvere a dym nas začal dusiť. Vyšli sme teda, ale krčmárka ostala zo svojím raneným mužom a v tom drome zahynula. Utekali sme dedinou až nás Nemci zastavili pri moste za domom privarovského starostu Floriana Klozika. Myseli sme, že budeme môcť zostať v dedine, ale Nemci nám kazali, aby sme šli z nimi, spolu so zajatými ruskými vojakmi a chlapmi z dediny. Tažko bolo ist, lebo sneh bol vysoký, na 80 cm. Dvaja nemeckí vojaci nás odviedli do Rabíc kde bolo nemecké veliteľstvo. Tam nás najskôr Nemci vypočúvali a potom nás pustili, aby sme šli svojou cestou. Prijala nás vtedy do svojho domu jedna staršia žena. Aby sme sa jej odvádzili za jej veľku dobrú, pomáhalo sme jej v gázovstve lebo bola sama len s dećou a syn bol na vojne. V našej dedine zhorelo vtedy 35 domov. Boli to strašné časy. My sme s mačkami boli u Nemcov a naši otcovia po druhnej strane frontu, ani nevedeli či ešte súme nažive. Tých chlapov z našej

dediny, ktorých Nemci zajali a ruských vojakov, poslali do Nemecka na práce.

Vtedy som videl, keď sme utekali z horiacej Privarovky počas palby Nemcov a medzi našimi domami v plameňoch, keď sme už dochádzali k dedinskej ceste pri Jenírusoch, ako hore cestou leteli dva stáda srovcov a hady. Zver jačaia, asi bola popálená ohňom. Veľmi sme sa čudovali, že aj na tú zver prišla taka strašná vojna, že aj ona musí utekať. Sám neviem, ako sme z tej horiacej dediny vyšli, až potom sme zbadali, že sme dokonca aj šaty mali potrhané ulomkami guľ, ale našťastie nikt nebol ranený.

Ked' sa potom naši chlapí vrátili zo zajatia rozprávali nám, ako Američania bombardovali nemecké mestá.

Tú vojnu, a celú tu biedu začali a spôsobili Nemci a nám, nich sa aj skončila druhá svetová vojna, a to všetko čo spôsobila sa ani nedá opísť.

KIČORY

Naši dedovia a otcovia nám mladým, rovesníkom Ľudového Poľska počas dĺhych jesennozimných večerov rozprávali, ako bolo voláky v Kičoroch. Kičory sú malou dedinkou ležiacou medzi lesmi pod Babiou horou. Voláky tu, ako sa to hovorí, „líšky vrateli dobrú noc“. Bohatí gázdovia z Oravy chodili do Kičor, aby tu verbovali sluhov. Pred 20. rokmi bol v Kičoroch len jeden učiteľ. Na pochu Ľudia chodili 5 kilometrov, telefon nepoznal nikto. Počas dĺhych zimných večerov dedinka sa veľmi skoro halila do tmy, petrolej bol totiž drahý. Do tejto dedinky, bez mlyna, bez základnej školy so všetkými triedami viedla kľukatá cesta plná dier a výmolov, tak ako ju stvárnila príroda. Domčeky boli malé, kryté šindľom, okienka maličké, aby v zime nevchádzalo veľa studeného vzduchu. Veľkými slávnosťami boli svadby, krstiny a pasierské obrady.

Ked' dnes rozprával detom starý Andrej Stechura ako sa voláky Ľudia v Kičoroch obliekali, jedli a pracovali deti začudovane počúvali. Až konečne si povedali: „predsa je to len dobre, že žijeme v iných časoch“.

V priebehu 25. rokov Ľudového Poľska v Kičoroch sa veľa zmenilo. Obyvatelia dedinky svojpomocnými prácammi za pomoc štátu vybudovali školskú izbu, zaviedli telefón vybudovali cestu, remizu, dve protipožiarne nádrže. Každý rok pribúda niečo nové. Tento rok boli vybudované 2 školské miestnosti, suterén a byty pre učiteľov, čo spolu stalo 600 tis. zl., svojpomocné práce občanov mali hodnotu 100 tis. zl.

V Kičoroch pôsobia spoločenské organizácie PZRS, ZMW, ZHP, OSP, ako aj KSCaS.

Jednou z najväčších výmeností je zavedenie elektrického prúdu. V lete prichádzajú sem turisti. V škole máme televízor a premietací aparát. Dávnejšie zvyky a obyčaje pestuje Ľudový detský a mládežnícky súbor. Spievajú a tančia to, čo voláky ich dedovia. Dušou súboru je predsedka MS KSCaS v Kičoroch Ondrej Stechura. Večierkami v škole súbor nacvičuje program.

Dúfame, že patriené orgány docenia veľký vklad svojpomocných prác obyvateľov Kičor a pomôžu dokončiť opravu cesty.

MLYNARCZYK LUDWIK

KACVIN

Naša Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku počas rok-ročne rôzne podujatia, v tom aj školenia. Ten-to rok ministerstvo kultúry a umenia usporiadalo kurz pre kinooperátorov v Okresnom dome kultury. Kurzu sa zúčastnili aj naši krajania. Prednášky boli dvakrát týždenne. Ako účastník tohto kurzu chcel by som sa podeliť doj-mami s čitateľmi Života. Kulturné oddelenie ONV v Novom Targu, ako aj Okresný dom kultury usporiadali kurz s plným pochopením jeho účastníkov. Prednášky sa kiali v takých hodinách, aby všetci účastníci mohli načas priestovať, vedľa sme priehádzali z celého okresu. Veľa starostlivosti venovali nám tiež pracovníci ODK, aby sme dostali patričné príručky. Na za-končenie kurzu boli skúšky a potom spoločný obed. Touto cestou chcel by som sa podáva-kať, všetkým, ktorí kurz viedli za ich prácu a námahu, ako aj našej Spoločnosti, že mám umožnila zúčastnenie sa kurzu.

A. P.

KROJE A OBYČAJE

Na našich dedinách na Spiši a Orave so dodnes zachovali rôzne obyčaje a zvyky. Nosia sa ešte aj kroje, ktoré sú veľmi pekné. Žiaľ z roka na rok zanikajú a naše krajinky i krajania sa nosia už

ky. Dievčatá mali krátke košeľe s forbotkami, vrkoče do ktorých bola zapletená asi 40 cm stuha a pekne cifrované čízny. Lajbik a kartonka dievča boli celé vyšívane a pekne zdobené, bolo sa na čo podávať. Naše gazdinky mali tiež červené (s bielymi páskami) kartonky tzv. kanafasky, ktoré tkali na vlastných ručných krosnách. Dedina mala skutočne sviatočný ráz keď všetci chodili takto vyobliekaní. Bolo tiež menej hluku ako dnes.

A malí ste vidieť naše svadby. Keď už išli ohlášky tak družbovia (pytači) chodili pred svadbu so spevom po rodine a známych a pýtali na svadbu. V každom dome malé deti častovali sladkosťami — zákuskami a starších vínom alebo pálenkou, ale pili len málo, aby mohli obisť všetkých i počasťovať. Oblečení boli do portka, bielej košeľe, čiernych čižiem po kolena, tzv. sukmany (bol to dlhý sukenný kabát, mal vyšívane rukavy, rôznofarbené stužky) a prepásaní boli pozláteným opaskom, v rukách pekné vreckovky a na klobúku pierko, aby každý vedel, že sú to skutočne družbovia. Pytačky začínali od konca dediny a hneď so spevom:

Ej, nima jak to nima,
jako v tym Kacvine,
vyjdeš na horecku
vidiš potešenie.

alebo:

Nie podym jo za starego,
bo ja ni mam hasne z niego,
bo jak legnie zaraz chrapi,
ani mne raz neoblapi.

viac mestský ako krojované. Už sa malo na dedine vidieť tzv. „kartonky“ (je to dedinská názva sukne) alebo „portky“ (nohavice).

Veľmi dobre sa ešte pamätam keď u nás v Kacvine prišla neďela (bol som vtedy asi 10-ročný mládenci) sa vyobliekali do portka a bielych košeľí, mali aj vybijaný remeň a čierne lajbiky (vesty) so svietiacimi gombíkmi, žltými alebo bielymi. A starší chlapí — ženati, už skutoční gazdovia mali sukenné portky, bielu tanovú košeľu, potom lajbik a ešte aj sukenný kabát tzv. kurtku. Na hlave pekný čierny klobúk. A mali ste vidieť naše dievčatá a gazdin-

ky. Veru boli to veľmi pekné obyčaje, no dnes sa už na to zabudlo. A ako krásne boli vyobliekaní mladomanželia. Ale svadobné zvyky opisem druhýkrat. Mali by sme si naše spišské zvyky, obyčaje a kroje zachovať. V rámci našej Spoločnosti mali by sa poriadať výstavy spišských a oravských krojov. Mohli by sem tiež zriaďiť aspoň po jednom reprezentatívnom súbere, ktoré by predvádzali svadbu a svadobné zvyky. Iba trochu dobrej vôle a chuti a naozaj to môžeme mať. Veď aj Ľudové porekadro hovorí. Bez práce nie sú kľače.

ANTON PIVOVARČÍK

VEL'KÁ LIPNICA

Dobre pracuje Miestny národný výbor vo Veľkej Lipnici. Tento rok v našej obci bola vybudovaná nová budova pre MNV, ktorá je moderne zariadená. Ďalej sa budovala cesta. S cestou cez našu dedinu sú každý rok starosti, lebo veľmi ju kazia auta, ktoré zvážajú drevo z Babiej hory. Bolce by asi najlepšie, keby sa s opravou cesty začalo hneď na jar, ľudia radi svojpomocne pracujú a tak by sme mohli na budúci rok mať cestu hotovú.

Lipničania tiež dúfajú, že sa konečne na budúci rok začne s výstavbou novej školy. Stará škola je už v nepoužívateľnom stave. Máme už stavbný pozemok a som presvedčený, že všetci by ochotne na výstavbe novej školy svojpomocne pracovali.

STERCULA

HASIČSKÉ ZBORY

Viackrát sme už písali na stránkach Života o našich hasičoch, o ich obetavej, dobrovoľnej práci. V každej obci na Spiši a Orave je hasičský zbor. Je to organizácia o ktorej by sa dalo písat celé stránky. Život hasičov je predsa úzko späty so životom všetkých obyvateľov obce. Naši požiarnici sa zúčastňujú všetkých svojpomocných prác v obci. O práci hasičov môžeme vráviť len pochválne.

Ště pred niekoľkými rokmi mestné hasičské zbyty sa stárali o komínky, boli vlastne aj komínári vo svojich obciach. Starali sa o čistotu našich pováľ, o to, aby sme mali protipožiarne materiály ako picosok, háky a iné, a veru dobre sa o to naši hasiči starali. Ale potom sa to zmenilo. O čistotu našich komínov a pecí sa začal starat Odborový zväz komínárov. Ale komínári sa v našich obciach zjavujú len zriedkakedy. Keď pridu na jar alebo v lete stáva sa, že nikto nie je doma, ale keď komínár o dva mesiace opäť navštívi dom predkladá účet za predošlú návštevu, aj keď komínky nevymetal, lebo ved' nikto neboli doma. Okrem toho stáva sa, že komínári berú peniaze za prácu, ale nedávajú žiadne potvrdenky. Neviem, ci je to tak aj v iných obciach alebo len v Kacvine. Myslím, že bolo by najlepšie, ak by sme sa vrátili k formám spred niekoľkých rokoch, to znamená, aby sa o naše komínky opäť starali hasiči. Písem to len z ohľadu na dobro celej obce, o jej protipožiarne zabezpečenie. Ved' takéto zabezpečenie potrebujeme. Denne čítame v tlači správy o tom, koľko škôd zapričinili požiare. Behom niekoľkých minút práca celého života môže ľahko popolom. Preto nám rolníkom nie je jedno, kto a ako sa stara o protipožiarne opatrenia. Hasiči, ktorí sú v každej obci môžu sa lepšie postarať o bezpečnosť našich domovov, ako komínári, ktorí k nám prichádzajú.

Svojpomocné práce na ceste občanov z Jurgova.

dzajú len občas, pričom nie vždy najlepšie konajú si svoje povinnosti. Bolo by dobre, ak by v horevedennej záležitosti čo najskôr nastala náprava.

ANTON PIVOVARČÍK

PRIVAROVKA

Chez by som napísať niekoľko slov o tom ako pracuje miestna skupina našej Spoločnosti v Privarovke. V klubovni máme televízor pri ktorom sa zhromažďujú starší a mladší krajania, aby si pozreli program. Teraz si vymieňame anténu a dúfame, že budeme mať lepší odber.

Zíť v našich miestnych skupinách na Orave nepracuje sa tak, ako by sa malo pracovať. Mnohí mladí ľudia od nás pracujú v ČSSR alebo aj ďaleko v Poľsku. Po druhe boli by sme radi, ak by nás ďalej navštěvoval kultúrny inštruktor. Mohol by prísť každý týždeň a trošku viac pracovať s mládežou. Prosíme by sme, aby Ústredný výbor našej Spoločnosti prihlásil, k tomu aby kultúrny inštruktor energetického pracoval, ved' od práce inštruktora vo veľkej miere záleží, ako bude činnosť klubovne.

V.S.

VŠETKÝM OBVODNÝM VÝBOROM A MIESTNÝMI SKUPINAMI KSČaS, NAŠIM KORESPONDENTOM A KOLPORTÉROM, AKO AJ DORUČITELOM NÁSHO ČASOPISU ŽELÁME VELA STASTIA A ÚSPECHOV V NOVOM ROKU.

OPRAVA

Autorom básne „Vianoce“ uverejnenej v decembrovom čísle „Života“ je Rudolf Skukálek, ktorého meno sme našim nedopatrením neuvedli. Prosíme o prepáčenie autora a čitateľov.

Zároveň prosíme o prepáčenie za vynechanie českého názvu mesiaca december na prvej strane.

REDAKCIJA

Horná Zubrica má malú klubovnicu, ktorá nemôže zabezpečiť kultúrne poňiadavky občanov.

maguria majú občania svoj Ustav národného zdravia. Príbudi aj ďalšie zdravotné strediská vo väčších obciach. Sú tu pôrodnice, deťskí lekári a iný zdravotnícky personál.

Občania Zamaguria pocitovali už dlhší čas potrebu Domu služieb. I tento sen sa premenil na skutočnosť. Nová budova domu služieb v Spišskej Starej Vsi je pred ukončením. Bude v ňom krajčírstvo, obuvničstvo, zberňa prádla, opravňa televízorov, rádioprijímačov, elektrosvetlopríslušenstvo a kúpele. Nový dom služieb dať do prevádzky ešte tento rok.

Aj úsek školstva a kultúry sa tu nezanedbáva.

V posledných rokoch boli vybudované nové moderné a prieskanné školské budovy, ako aj opravené a rozšírené staršie v mnohých obciach. Pribudli nové kultúrne domy. Tieto stánky kultúry si občania budovali svojpomocne. Je to krásna bilancia, z ktorej badaf starostlivosť o človeka a je to zároveň pekný dárček pre Zamagurčanov do vienka 50. výročia vzniku republiky.

Pripomienkové budovateľských úspechov Zamagurie ma pred sebou veľmi pekné perspektívy do budúcnosti. Veľkú pozornosť venujú okresné činitelia rozvoja turistiky v tejto oblasti a všeobecnej pomoci rolníkom a družstevníkom. Na opravu Červeného kláštora bolo vynaložených asi 15 miliónov korún. Buduje sa tiež skansen vzácné ľudovej architektúry. Pacientom blahodarne slúžia pramene liečivej vody — jeden z prameňov je taký bohatý, že dostal meno Herkules.

kých vlastností, aké sa nikdy v strednej Európe nevyskytuju a tak pohorie láka mnohých zahraničných expertov. Ďalšia časť pohoria, Zbojnícky zámok je ojedinelým geomorfologickým výtvorom, kde sa vyskytujú teplomilné spoločensiva. Tretím unikátom sú Dubnické bane s mimoriadne veľkým a vedecky významným sídliskom veľmi vzácných netopierov.

BARDEJOVSKÝ HERKULES

Bardejovské kúpele, neďaleko historického okresného mesta Bardejov, stále viac prilákuju zahraničných turistov. V kúpeľoch sa už veľa budov zrenovovalo a na ich ďalšiu výstavbu sa do roku 1970 vynaloží takmer 70 miliónov korún. Buduje sa tiež skansen vzácné ľudovej architektúry. Pacientom blahodarne slúžia pramene liečivej vody — jeden z prameňov je taký bohatý, že dostal meno Herkules.

POŽIARNICKÉ MUZEUM V PREŠOVE

Požiarnické múzeum v Prešove je jedine svojho druhu v Československu. Je tu unikát, aký doteraz nie je v žiadnom múzeu v Európe — ručne vyrobená maketa prvej hasičskej striečky na svete, ktorú zhotal 250 rokov pred našim letopočtom alexandrijský učenec, matematik a mechanik Ktesibion.

VZÁCNA LEVOČSKÁ KNIHA

V Levoči, bohatej na historickú a staré umenie diela, nachádza sa v archive vzácná veľká kniha. Do nej sa v priebehu niekoľkých storočí vpišovali krasopisné história zlôčinov a procesov, ktoré sa konali na Spiši. Statistika hovorí, že ich od roku 1567 do roku 1786 bolo iba 1500. Z knihy sa napríklad dozviedame, že za manželskú neveru súdili 31 poddaných a 18 šľachticov. Za vraždu lámali v kole alebo odsúdený dostal 200 až 300 palíc.

TATRANSKÉ POVESTI

Vysoké Tatry sú bohaté opradené povestami. V jednej z nich sa vratí o vojsku, ktoré vraj zakliaťa spí hlboko v Tatranských bráľach. Pred časom povesť ožila, keď starý goral Wawrytko objavil v Strážskej doline novú jaskyňu so senzačným tajomstvom. Hlboko pod kamennými útesmi našli v jaskyni staré, bohaté zdobené príby, meče a brnenia. Predpokladá sa, že ide o pozostatky po skupine uhorko-poľskej jazdy z 13. a 14. storočia.

PIENINSKÉ MUZEUM

Veľký záujem turistov je aj o Pieninské múzeum v Szczawnici, ktoré vidime na snímke. Správa múzea v Červenom Kláštore chee nadviaza druhú s týmto múzeom a takto sa podeliť o vzájomné skúsenosti z práce.

FR. SOSKA

KEŽMARSKÝ KLENOT

V Kežmarku sa dodnes sa zachovala istá architektonická zvláštnosť. V komplexe starej mesta je drevený evanjelický kostol z roku 1688, postavený bez murovaných základov. Hovorí sa, že kostol je drevený preto, že evanjelici mohli v tom čase budovať svoje kostoly iba z dreva. V kostole je oltár z roku 1727, baroková kazateľnica z 18. storočia a zvláštnosťou je kamená kazateľnica z roku 1690. Táto pamiatka je dnes sprístupnená širokej verejnosti a pre výború akustiku organizujú sa v nej organové koncerty.

SLANSKÉ POHORIE A JEHO UNIKÁTY

Sú tri, v časti nazvanej Košovská dolina rastie dub ta-

NOVINKY ZO ZAMAGURJA

Z roka na rok sa zvyšuje záujem turistov o východné Slovensko pre jeho vzácné pamätihostisť a bohatú historiu. Táto oblasť okrem pamiatok má aj prírodné krásy, ktoré sú hofne navštievované. Tú sú niektoré z nich:

Kedysi zaostala oblasť Zamaguria v Popradskom okrese sa vzmáha a rastie zo dňa na deň. Z mojich mladých rokov dobré sa pamäťam na to isté Zamaguria a prirovnávam ho k socialistickému dnešku. Nebola tu doprava, elektrina, zdravotné zariadenia a veľa iných vecí.

Život ľudí sa zmenil na nepoznanie.

Napríklad tento rok malá dedinka Havka odrezaná od sveta dostala novú cestu. Nie je to ojedinelý príklad. Poznáme ich viac.

V Spišskej Starej Vsi, ktorá sa považuje za centrum Za-

POL'NOHOSPODÁRSKE OTÁZKY

AKTUÁLNE ÚLOHY DEDINY

Uznesenie V. zjazdu strany potvrdilo a aktualizovalo program ďalšieho rozvoja a socialistických zmien vidieka prijatých na IX. plene ŤUV v septembri 1967 r. Súčasne v ovzduší veľkej spoločensko-hospodárskej aktivity dediny sú príaznivé podmienky pre ďalšiu ofenzívnu smerujúcu k rozvíjaniu pol'nohospodárskej výroby vo všetkých oblastiach nášho roľníctva.

Aké praktické kroky podnikne dedina, aby správny program uviedla do života? Aké sú najbližšie úlohy, ktorých realizácia závisí predovšetkým od aktivity členov strany, členov ZSL a iných spoločensko-hospodárskych organizácií pôsobiacich na dedine?

Po IX. plene ŤUV PZRS za pomoc trojčlenných skupiniek odborníkov v oblasti poľnohospodárstva podrobne sa preskúmalo situáciu jednotlivých gazdovstiev. S každým majiteľom gazdovstva boli prevedené rozhovory a boli ustálene konkrétné možnosti využitia rezerv, ktoré ešte sú v týchto gazdovstvach. Bolo zistené, že napríklad v Novotarskom okrese popri dobrých gazdovstvach je ešte asi 1500 takých, ktoré nedosahujú priemernú výrobnú úroveň v okrese. S majiteľmi takýchto gazdovstiev trojčenne skupiny odborníkov dohodli konkrétné úlohy, čo sa bude robiť, aká výrobná pomoc sa poskytne atď. V decembri a januári skupiny odborníkov budú kontrolovať, ako majitelia gazdovstiev splnili tie úlohy v roku 1968, ktoré vyplývali s dohodnutím s odborníkmi. Ustalia tiež s nimi

nové agrotechnické smernice pre rok 1969. Návrhy skupín odborníkov budú zapojené do obecných plánov rozvoja roľníctva.

V období do 15. februára t.r. budú na vidieku zvolané celoobecné schôdzky všetkých roľníkov, na ktorých budú referované výrobné výsledky minulého roku a úlohy na rok 1969.

Tak kontrola, ako aj úlohy budú sa týkať podstatných otázok, od ktorých závisí ďalší pokrok pol'nohospodárskej výroby. Fatri k nim predovšetkým realizácia semenárskeho plánu, používanie minerálnych hnojív a vápnovanie pôdy, realizácia plánu ochrany rastlín, spôsob hospodárenia na lúkach a pastvinách, ako aj využívanie možnosti zvýšenia krmovinových zásob na vlastnom gazdovstve.

Nie sú to nové záležitosti, písali sme už o nich často v priebehu minulého roku. Je teda zahodno, aby sme urobili bilanciu a pripomenuť si, čo každý gázda splnil z toho, čo bolo ustálené počas rozhovoru v marci minulého roku.

Počas kontroly, ktorú prevedú odborníci bude sa zisťovať, či roľníci splnili kontraktuálne zmluvy a či jednotlivým roľníkom kontraktuúcim obilie boli zaistené podmienky využívania všetkých privilegií, ktoré im patria titulom kontraktácie ako: znižené ceny na umelé hnojivá, možnosti využívania krmovinových miestaniek, zniženie pozemkového dane atď.

Naďalej venujeme veľkú starostlivosť ďalšiemu rozvoju chovu. Preto vzniká otázka či počet dobytka a ošípaných sa zvýšil alebo znížil. Ved' vieme,

že na produktivitu dobytka a ošípaných má vplyv aj to, v akých miestnostiach sú zvieratá. Preto aj bol zahajený veľký program modernizácie starých inventárskych budov, aby boli vytvorené pratičné podmienky pre viac ako 10 mln. kusov dobytka. Straty v chove zapričinené nedostatom sveta a vzdachu v maštaliach siahajú miliónov zlottedých. Odborníci vypočítali že len následkom tuberkulózy dobytka ročné straty činia viac ako 1,5 miliard zlottedých.

O tejto záležitosti vraveli tiež naši korešpondenti na porade v novembri 1968 r. Na tomto mieste uvediem len jeden príklad: v chlieve so zlou ventiláciou na 1 kg prirastku na vahu ošípanej treba 4 kg krmív, avšak v chlieve s dobrou ventiláciou ten istý prirastok dosiahneme asi z 3 kg krmív.

Kontrolované budú také záležitosti ako využívanie silážnych jám na uskladňovanie siláže, konzervovanie krmív parovaním zemiakov a ich kvasením, uskladňovanie krmovinových okopanín, ako aj základné zoohygienické zákroky, to znamená veterinárská pomoc ochranným očkováním, bielenie inventárskych miestností atď.

Zimné obdobie treba všeestrane využiť, aby sme sa dobre pripravili na jar. Od toho bude závisieť nás ďalší pokrok v pol'nohospodárskej výrobe, a s tým spojené pozdvihnutie hmotnej úrovne nášho života.

(PD)

ZEMIAKY S VYSOKÝM OBSAHOM SKROBU

Súčasne žije na svete viac ako 3,5 mld. obyvateľov. Podľa predpovedí odborníkov demografov, počet lidí v roku 2000 dosiahne asi 6 mld., to znamená stupne skoro dvojnásobne. Preto aj veda hľadá rôzne cesty, aby zvýšila výrobu potravín a zlepšila ich kvalitu.

Dokonca zemiaky a cukrová repa podliehajú výskumom. Už veľa rokov trvajú výskumy, aby sa dosiahlo zvýšenie obsahu cukru v cukrovej repe, ako aj obsahu škrobu v zemiakoch. Zo škrobu ziskávame špiritus, zemiakovú múčku a z tej zase môžeme obdržať sirup, ktorý sa používa do cukrárskych výrobkov.

Rôzne experimenty spočívajúce z jednej strany na križení rôznych

ako 180 tis. hektároch. Práce nad výpestovaním tohto druhu zemiakov viedla Akadémia vied ZSRR.

MED UŽITOČNÝ AJ V CHIRURGII

Mnohí ľudia na Spiši a Orave chovajú včely. Nie všetci však vedia, aká užitočná je práca včelárov. Je pravdou, že už od stáročia sú známe užitočné vlastnosti medu ako lieku na rôzne ochorenia. Práve preto v poslednom čase včelárvstvo je dôležitým odvetvím roľníctva a prejavili oň záujem aj vedci.

Nový spôsob využitia medu v medicíne bol vynájdený v Gruzínsku. Ako vieme lekári stále častejšie pokúšajú sa o prešepovanie rôznych orgánov, dokonca zvieracieho človeku. Pri používaní tejto metódy je často nutné uschovanie organického tkaniva, aby sa zachovala jeho životnosť.

ROL'NÍCKY KALENDÁR – FEBRUÁR

V poslednom čísle nášho mesačníka sme ukončili uverejňovanie cyklického roľníckeho kalendára.

V novom roľníckom kalendári na pokračovanie, ktorý začíname uverejňovať tento mesiac, budeme písť o niektorých otázkach, ktoré v ňom doteraz neboli zahrnuté a predovšetkým budeme širšie prejednávať niektoré, aktuálne otázky z oblasti pol'nohospodárskej výroby.

Pripomienieme tiež vždy, ale len v skrátke najdôležitejšie, aktuálne roľnícke práce, o ktorých sme písali minulý rok.

Vo februári si musíte pamätať predovšetkým o:

- vývážanie hnoja na pole,
- nákupu umelých hnojív,
- objednávke kureníc na chov,
- zimnom postreku v záhrade.

Checeme vám tiež napísť niekoľko prípadov o krmení zvierat.

Chyby páchané pri krmení majú vplyv na zniženie využitia krmív, ako aj spôsobujú poruchy v organizme zvierat, často aj dochutie.

Krmivá mali by byť rôznorodé, lebo len vtedy obsahujú všetky krmovinové zložky potrebnej zvieratám. Jednostranne krmenie spôsobuje nedostatok niektorých zložiek v organizme, následkom čoho sú poruchy vo funkciach organizmu, ako aj rôzne ochorenia. Napr. Nedostatok fosforu a vápna zapričinuje u mladých zvierat krvicu a aj u dospelých. Stáva sa to najmä vtedy ak napr. dobytok krmíme hlavne okopaninami.

Nebezpečné pre zvieratá sú čiastočne skazené krmivá napr. plesnivé seno, stuhnuté obilie, nevydarená siláž hnilie, zmrznuté alebo klíčiace zemiaky. Krmivá musíme vždy dôkladne prezrieť, skazené odhadif, a na krmenie určiť len úplne čerstvá a zdravé. Okopaniny znečistené pieskom môžu zapričiňovať tzv. pieskovú koliku.

Casté sú prípady, že dobytok zdýchá kedž z krmívami zje nejaký ostrý predmet. Preto musíme dávať pozor, aby sa do krmív počas zberu a uskladňovania nedostali cudzie telesá. Okrem toho skôr ako krmivá podáme zvieratam musíme pozrieť, aby sme spolu s nimi nedali klince, kúsky drôtu, kúsky skla, handry atď.

Najvhodnejšia sečka pre kone má asi

2 cm dĺžky. Kratšia alebo dlhšia môže spôsobiť koliku.

Semená motylíkvetých rastlín sú fažko strávitelné a často spôsobujú vzdutie, zápušť a koliku. Preto ich podávame v množstve nie väčšom ako 1,5 kg denne na koňa alebo kravu a to zošrotované. To isté sa týka žita, ktoré tiež malo by byť šrotované alebo načeňované.

Zmrznutá siláž zapričinuje u zvierat hnačku a potraty. Siláž po vytiahnutí z jamy mala by cez noc ležať v teplej miestnosti, aby odmrzla. Zasa ošípané by nemali dostávať horúce krmív, lebo spôsobujú obarenie, a okrem toho zapričinujú mimoriadne zjemnenie hrtana.

Škodlivé sú aj prudké zmeny podávaných krmív. U koni taká zmena môže spôsobiť koliku a dochutie. Teda keď nám nejaké krmivá dochádzajú, mali by sme postupne zmenšovať dávky a súčasne dávať zvieratám stále väčšie množstvo iných krmív, ktorími ich mienime krmif.

Aby zvieratá boli zdravé je dôležité, aby sme ich krmili načas. Zvieratá, ktoré sú nepresne krmená žerú rýchle a nedostatočne prezívajú, to je zasa príčinou fažkostí s trávením. Následkom sú choroby zažívacích ciesť.

Krmenie má byť normované t.z. prispôsobené množstvom a druhom k veku, váhe a produktivite zvierat. Škodlivé je tak nedokrmenie, ako aj prekrmovanie. Často sa stáva, že napr. príliš tučné kravy nemôžu otehotniť.

Racionálne krmenie v spojení s hygienickými podmienkami v maštaliach, je základnou podmienkou ziskania vysokej produktivity zvierat.

D.S.

VEDA V SLUŽBE ROL'NÍCTVA

druhov — a z druhej na výbere čiže selekciu najlepších druhov na siatice — priniesli výborné výsledky. Boli výpestované zemiaky, ktoré obsahujú viac ako 20% cenného škrobu, zatiaľ čo tie, ktoré sa súčasne pestujú u nás, obsahujú len 12%. Pre väčšiu rentabilitu spracovania, priemysel vyhľadáva zemiaky z väčším obsahom škrobu a platí vyššiu cenu za také zemiaky. Preto pre roľníka, ktorý pestuje tzv. továrenske zemiaky je vždy výhodnejšie pestovať takých druhov zemiakov, ktoré obsahujú veľa škrobu.

Skutočnou reveláciou je výpestovanie v Sovietskom zväze zemiakov, ktoré obsahujú viac ako 27% škrobu. Tento nový druh zemiakov pestuje sa už v Bielorusku na viac

Gruzínski vedci našli spôsob ako prechovávať tieto „súčiastky“ potrebné pre operácie. Preštepili už viac ako 700 kúskov kostí, ciev a iných ústrojov — ktoré boli predtým uschované vo vodnom roztočku medu. Bolo dokázané, že tieto „súčiastky“ prechovávané v roztočku medu skoro dvojnásobne skôr sa hoja. Prípady neprisvojenia si organizmom nového tkaniva sú veľmi zriedkavé a predsa bol to najfazšší problém z ktorým sa musela vypořaďať medecína.

Aktuálne sa prevádzajú výskumy, ktoré druhy medu sú najvhodnejšie pre medecínu.

(per.)

1. Poradník inžiniera elektryka — súborná práca, Varšava, 1968.

Vidiek je už elektrifikovaný na viac ako 89%. Záležitosť spojená s používaním a konzerváciou liniek privádzajúcich prúd do našich domovov sú založité. Preto je zahodno nazrieť niekedy do príručky pre technikov a inžinierov,

najmä tých, ktorí pracujú v energetike.

2. Podręcznik traktorzysty — súborné dielo, vydavatelstwo PWRiL, Varšava. Príručka pre traktoristov roľníckych krúžkov, ktorých počet rastie aj na Podhradí. Vedomosti nadobuduté na niekoľkomesačnom kurze dlho nestačia, ak ich nebudeť stále dopĺňovať. Preto príručka, ktorú radíme

aby ste kúpili pomôže mnôhym traktoristom pri používaní a konzervácii traktora zvereného roľníckym krúžkom.

3. Iná odborná literatúra:

Nowa technika uprawy roli.

— H. Bernacki r.v. 1967.

Nawozy i nawożenie. Nawozy organiczne — súborna práca rok vyd. 1967.

Opłacalność produkcji zbóż — J. Rasiński. Kniha je skôr ekonomickou analýzou, predsa však je užitočná pre majiteľov gazdovstva. Vydavateľstvo PWRiL, Varšava.

Konserwacja, naprawy i remonty w budynkach wiejskich. Je to súborná práca nutne potrebná stavebným remeselníkom na vidieku.

Velmi módní v této sezóně jsou večerní a plesové toalety v romantickém stylu, např. takové, jako na našem snímku. Tento druh šatů šijeme z šifónu, žoržetu nebo jemného hedvábí.

Dnes máte veľký deň. Večer je na programe prvé stretnutie s vašim chlapcom, ale tentoráz nie na prechádzke, ani v parku, lež — v kaviarni. Povedzme, že vy sa voláte Anička a vás chlapec Janko, dobré? Nuž teda Janko vás pozval na večer do elegantnej kaviarne, ale vy neviete, či sa budete vedieť správne zachovať. A práve o tom sa budeme teraz trochu zhovárať, resp. my sa budeme sptyvať a vy budete statčne odpovedať — sama o sebe. Napokon sa dozviete, ako to s vami stojí. Súhlasite?

Tak prosím, začíname:

1. Kto vstupuje do kaviarne prvý?

a) Anička
b) Janko

2. Kto pomáha Aničke z kabáta?

a) Šatnárka
b) Janko

3. Anička zbadá v kaviarni svoju kolegyniu so snubncom. Ako sa zachová?

a) Zďaleka zavolá: „Ako fajn, že aj vy ste tu!“
b) Tvrí sa, akoby ich nezbada.

c) Kývne im, keď prechádza popri ich stole.

4. Všetky stoly sú obsadené. Janko nájde iba dva voľné miesta pri stole, kde už sedí starší pári. Ako sa on zachová?

a) Povie: Dobrý večer,“ a obaja si s Katkou sadnú

b) Spytia sa: „Dovolite aby sme si prisadili?“

c) Pozrie sa na stôl a spýta sa: „Bude tento stôl voľný?“

5. Anička a Janko si už z jedálneho lístka vybrali, kto však objedná?
- a) Anička
b) Janko
6. Mladý pári sa dostane do reči so staršími manželmi, ktorí už sedeli pri stole. Majú sa im pred staviť?
- a) Áno
b) Nie

7. Čašník položil zákusky na stôl, kto má však koho obslužiť?

a) Peter kladie Aničke zákusky na tanier

b) Anička obsluží Janka

8. Anička vyjde do umývárne, aby sa upravila. Co robí zatiaľ Janko?

a) Číta najnovšie športové správy

b) Vyfajčí si cigaretu

c) Flirtuje s dvoma mladými dievčatmi pri susednom stole

9. Musí Janko vstať, keď sa Katka vráti k stolu?

a) Áno
b) Nie

10. Janko chce platiť. Ako na seba upozorni?

a) Zavolá „halo, platím!“
b) Klopčí na pohár a kýve svoju peňaženkou.
c) Kývne čašníkovi a povie: „Prosím si účet.“

11. Kto z vás dvoch vychádza z miestnosti prvý?

a) Anička
b) Janko

SPRÁNE ODPOVEDE:

1. otázka: b)
2. otázka: b)
3. otázka: c)
4. otázka: b)
5. otázka: b)
6. otázka: b)
7. otázka: a) aj b). Nápoje nalieva muž.
8. otázka: a) aj b).
9. otázka: a)
10. otázka: c)
11. otázka: a)

MODERNÍ OBUV

Nejmódnejší jsou střevíce na nízkém podpatku nebo na polovysokém, širokém. Zakončení, i u pánské obuvi, musí být hranaté (usknutá špička). Obuv s prodouzeným špičatým zakončením a jehličkovými podpatky již dávno není moderní. Samozřejmě, nemusíme hned takové boty vyhodit, zvláště, jestli jsou ještě zachovalé. Ale při koupě nových potří hledejme nové, módní fazony. Jsou i v našich obchodech.

DRAHÉ ČTENÁRKY,
U PŘÍLEŽITOSTI NOVÉHO ROKU CHTĚLI BYCHOM DÁT
NASI STRÁNCE SVÁTEČNÝ RÁZ. PROTO JE JINÁ, NEŽ
OBVYKLE. POSÍLÁME VÁM, DRAHÉ ČTENÁRKY, VASÍM
MANŽELŮM A DĚTEM NEJSRDECNEJŠÍ NOVOROČNÍ BLA-
HOPRÁNI.

OČAMI ŽENY:

PREČO SÚ DNEŠNÉ MANŽELSTVÁ ZLÉ?

Podľa mojej mienky preto, lebo mladí sa ani poriadne nepoznáuj, a už sa ponáhľajú so svadbou.

U nás toto neobstojí. My sme sa pred svadbou veľmi mnoho zhovárali. Pamätam sa dokonca na každé slovo, ktoré mi Pirika povedala. Neveríš? Prosím!

— Každému dievčaťu hovoríte to isté.

— Nemyslite si, že i ja som ako ostatné.

— Naozaj máte také výborné platne?

— Len keď slúbíte, že budete dobrým chlapcom.

— Ak ma nepustíte, začнем kŕčať!

— Nazdávate sa, že so mnou možno robí hocičo?

— Čo si o mne myslíte teraz?

— Naozaj ma říbiš?

— Večne ma budeš říbiť?

— Ešte ma říbiš?

— Ako to, že nemáš čas?

— Ty ma ešte poznáš?

— Rozhode sa s tebou musím zhovárať.

— Toto nemožno vybaviť peniazmi.

— Podpliak!

— Uprimne som sa pozehnávala s tvou matkou.

— Predstav si, už dávno si želala mať vnúča.

— Utorek ti vyhovuje?

— Usmievaj sa, prosím fa, na vlastnej svadbe! Ano, tak to bolo,

— zašeplala Pirika dojato. — Ale ani ja som nezabudla, čo mi vtedy hovoril on:

— Vy ste najobdivuhodnejšie dievča na svete!

— Hneď som vedel, že ste iná ako ostatné!

— Len na chvíľu, aby sme sa zohriali.

— Pirika, netrápte ma dlhšie.

— Povedz, že i ty ma říbiš!

— Večne!

— Len teba!

— Pravdaže.

— Už som ti to povedal, nie?

— Neznervozňuj ma ustavične takou volovinou.

— Myslíš si, že nemám inú robu?

— Prosím fa, čo zas chceš?

— Odo mňa?

— Kolko potrebuješ?

— Mam daj s tým pokoj.

— Čo ja dbám, kedy.

— No, teraz si už spokojna?!

Presvedčili ste ma, takto je to celkom inakšie...

J. SZABOVÁ

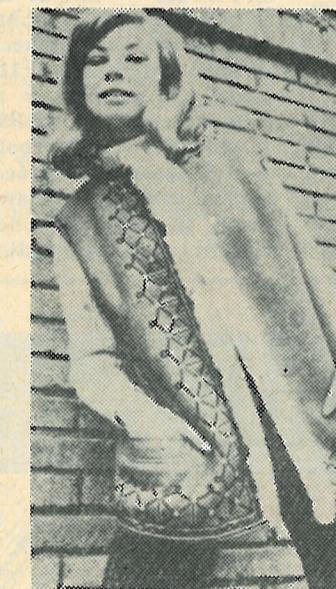
JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Vlasys majú umývať aspoň raz do týždňa, a to vhodným šampónom. Kefovat ich treba pravidelnne, okrem mastrných vlasov.

Aj mladá pleť potrebuje pravidelnú opateru. Každý deň ju treba dôkladne očistiť, a to nielen mydlom a vodom, ale radšej vhodným pleťovým mliekom alebo vodom. Potom ju treba aspoň z času na čas natierať výživným krémom.

Ci už pod sprchou, vo vani alebo len pri umývanle, ale každý deň si treba dokonale očistiť celé telo od hlavy po päty.

Po kúpeli či umývaní by dievčatá mali proti potivosti, a to aj mierne, používať dezodorujúci prostriedok (krém alebo vodu) a len v celkom nepatrnom množstve trochu kolínskej. Po kúpeli je najlepšie potrieť si pokožku vyhovujúcim olejom alebo krémom, lebo teplá voda príliš vysušuje. Raz do týždňa treba venovať pozornosť aj noham. Nechty nakrátko ostríhať a zaokruhliť pilníkom, prípadne nalakovať svetlým lakom.

Casto uvažujeme, prečo pomerne tak malo dievča a chlapcov nosí kožušky, ktoré z roka na rok sú modernejšie. Predsa práve na Orave alebo na Spiši mali by byť mimoriadne obľúbené. Na našich snímkach: najmodernejšie kožušky známej kolekcie Mody Polskiej.

VIETE AKO SA ZACHOVÁT?

SPRÁNE ODPOVEDE:

1. otázka: b)
2. otázka: b)
3. otázka: c)
4. otázka: b)
5. otázka: b)
6. otázka: b)
7. otázka: a) aj b). Nápoje nalieva muž.
8. otázka: a) aj b).
9. otázka: a)
10. otázka: c)
11. otázka: a)

A pre manželku nebývalé uľahčenie. Lebo najčastejši variant alebo manželská schéma nám ukazuje manžela, ktorý má voľné poobedie a pracujúcu, ubehanú a unavenú ženu, čo spôsobuje, nie len to, že skoro stárneme a sme rýchly.

ON

lejšie špatné, ale tiež nikdy nemáme čas.

Preto pre nás najideálnejším manželom bol by pre nás manžel s koníkom, ktorý rád varí, upratuje, perie a manželke predloží na stôl rôzne lachadky.

A však dospela som k uzáveru, že v oblasti propagovania vzorného manžela-kuchára robíme rozhodne príliš málo. Kuchárske schopnosti manžela (a muži vždy boli najlepšími kuchármami, lepšími ako ženy. Najlepším dôkazom toho je fakt, že v najlepších lokáloch pracujú kuchári) mali by byť predmetom hrdosti a nie zahanenia.

Tešilo by nás predsa, keď by sme mohli pozvať priateľku nie na čiernu kávu alebo aby si pozrela naše nové šaty, ale... gazdevlivého manžela!

Ale upozorňujem, jestvujú tu aj dva druhy nebezpečia: po prve gázodlivý manžel môže sa zapáčiť priateľke — po druhe vyzná sa vo všetkom v domácnosti a do všetkého pcha nos.

KATKA

G

Jez te-be mám jenom chvíli dlouhou, na-pl-něnou spoustou dní
Chtěla bych znát písni hrozně dlouhou, vyzpívat v ní sa-mo-tu mych

G **C** **G** **D⁷** **G** **D⁷** **G**

snů, v nich starý kostel modlí se mou touhou a já prosím:
dnů, ty na-u-číš mě po-lo-ú-nu pouhou a já prosím:

F **D⁷** **H⁷** **E^{mi}**

Nechte zvony znít! Jen zvony ví, co jsi mi uzel,
Nechte zvony znít! jen zvony ví, co bude dál.

A⁷ **D** **A^{mi}** **D** **G**

skladatel a básník, který umí slo diunějich snů žít, má
písni bude růstjak kréhkej krápník a já prosím: Nechte zvony

D⁷ **G** **C** **F** **D⁷** **G**

znít! A já prosím: Nechte zvony znít!

CODA **G** **C** **F** **C** **D**

A já prosím: Nechte zvony, zvony znít.

S pieva
MARTA KUBIŠOVÁ

Nechte zvony znít

hudba: KAREL SVOBODA

Text: ZDENĚK RYTÍŘ

MĽADÝM ★ MĽADŠÍM ★ NAJMLADŠÍM

A BE CE DE, A BE CE DE
UCÍME SE ABECEDA.

E EF GE HA I JE KA
UCÍME SA PÍSMENKÁ.

EL EM EN O PE ER ES:
POD OBLOKOM BREŠE PES

Te U VE X ZET:
NAPÍŠEME TO HNED!

Deti z Chyžného v objektíve nášho fotoreportéra

O PÍSME ZÁLESÁKOV

Svoj spoločný družinový zálesacký zápisník si spestrili chlapci tým, že nenapísali pod záznamy z pozorovania udalostí v prírode dátum normálnym spôsobom, ale vlastným, obrátkovým písmom. Zostavili si ho za pomocí Eubošovho otca. Použili pritom obrátkové písmo indiánskych lovov, ktorí nechodili do škôl a nemali hláskovú abecedu, ako máme my.

Jednotlivé obrázky znamenajú v reči bielych tvári toto: 1. September = mesiac lovov. 2. Október = mesiac plo-

dov. 3. November = mesiac padajúceho lístia. 4. December = mesiac ďlhých nocí. 5. Január = mesiac snehu. 6. Február = mesiac hladu. 7. Marec = mesiac vrán. 8. Ápril = mesiac tráv. 9. Máj = mesiac kvetov. 10. Jún = mesiac dĺhych dní. 11. Júl = mesiac búrok. 12. August = mesiac padajúcich hviezd. 13. Pondelok = deň slnka. 14. Utorok = deň rybolovu. 15. Streda = deň taborových prác. 16. Štvrtok = deň poľovačky. 17. Piatok = deň slávnosti. 18. Sobota = deň kúpania. 19. Nedele = deň voľnosti.

Snehuliak

STOJÍ PANÁK KONČA PLOTA,
RADUJE SA ZO ŽIVOTA.

CELÝ DEŇ MÁ SKREHĽÉ ÚDY —
VEČER SA VŠAK ZO SNA VZBUDÍ.

LEN ČO SA NOC SPUSTÍ Z NEBA,
ROZHĽIADNE SA VOKÔL SEBA.

NA SNEHU SI SPRAVÍ ZNAČKU,
V ÚSTACH ZAŽNE ZAPEKAČKU.

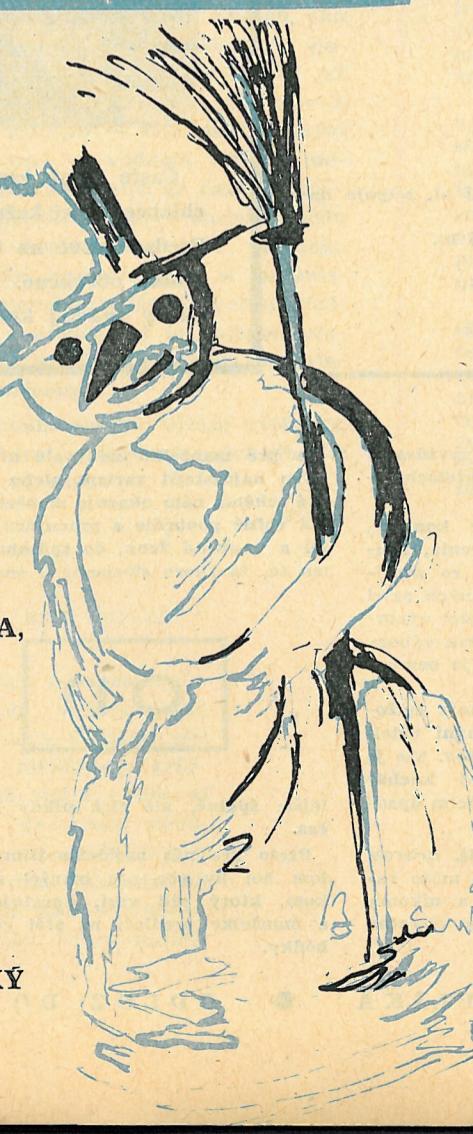
POTOM SA HNED POHNE Z MIESTA
PRED NÍM VŠADE BIELA CESTA.

POKÝM V DOMKOCH VŠETKO SNÍVA,
ON VTÁČIKY POPRIKRÝVA.

ZO STROMOV SRIEŇ POOBMETÁ,
PO KLZAČKÁCH S VETROM LIETA.

TAKTO SI ON NÓCKY KRÁTI —
NAD RÁNOM SA K PLOTU VRÁTI.

DOMINIK ŠTUBŇA-ZÁMOSTSKÝ

V prednej izbe otvoril Jerguš oblok do dvora. A do obloka postavil misku s makom. Na háčik obloka uviazal dlhy špagát, čo siahal až k jeho posteľ. Zastrel oba obloky na cestu, aby vraj vtáčatá nenaleteli na ne a sa nepoudierali. Lahlí si všetci traja do posteľ, ako to Jerguš vopred premysiel, a stiahli veľkú perinu až na hlavu. Jerguš si odchýli skáru, ktorou pozoroval misku s makom. Špagát vedúci do obloka, držal v hrsti.

— Ticho teraz, — povedal — Sýkorky pôjdú na mak a ja potiahnem špagát, oblok prichlopim...

Pod perinou bolo dusno, sýkorky neprichádzali. Rudko, tučný chlapec, prudko a nepokojne sa hniedzil.

— Nefuč tak, — povedal Jerguš, — lebo sa vtáky naťakajú...

Rudko si zhľboka vzdychoval a usiloval sa tíško dýchat.

Na otvorené krídlo obloka prileteli vrabce. Bezozýv národník nesprátníkov. Ufrílané od sadzí do nepoznania, lebo za chladných nocí spávali v komíne a vyletúvali len ráno. Kričák a vadif sa po Lapinovie dvore. Biť sa a kečkovaf bez lúostí. Uchytit si lepším spred zobáka a s výsmešným štepotom odletiet. Národník nezbedný. Mnoho vie pretrpieť hladu a ani tá najtuhšia zima ho nezmôže.

Zasadli na ráme, pokukali na misku s makom, prepokrúcali háčikami na obe strany. Všimli si špagát, vedúci do izby, očami odmerali jeho dĺžku a povediac si o tom slovko-dve, tajomne, ale iste zrozumi-

Naj... naj... naj...
NAJVÄČSIE PRÍSTAVY SVETA

podľa množstva brutto ton vyloženého a naľadeného tovaru.

1. Rotterdam — Holandsko
2. Londýn — Anglicko
3. Antwerpy — Belgicko
4. Norfolk — USA
5. Baltimore — USA
6. Hamburg — NSR
7. Newport — USA
8. Philadelphia — USA
9. Marseille — Francúzsko

V ZELENÝCH KABÁTIKOV

Spustili sa na okraj misky a zobkali mak, radostne cinkocúc.

Jerguš potižol špagátom, oblok sa prichlopil a splašené sýkorky, hodiac sa na sklo obloka, začali zúfale brkať a trepať krídlami.

Jerguš vyskočil, opatrne pochytal vtáčatá, uložil do prichystanej škatule a bežal s nimi do kuchyne. Anna a Rudko utekali za nim. Mama pozrela cez škáročku a povedala:

— Tri vtáčatká! — Utiesené sú. Neslobodno ich držať v izbe. Rozohriali by sa, a keby si ich vypustili, skrehli by na zime. Radšej im nasyp maku na podstenie a pusť ich na slobodu.

Jerguš si živo predstavil, ako pekné vtáčatá, vypustené z teplej izby, šívňu do mrázivého povetria, zapísali zdesene a klesnú meravo do studeného snehu. Ruky sa mu zatriasli od toho pomyslenia. Chytrou natiadol topánčeky, obliekoi kožušek a vybehol na dvor. Otvoril škatuľu a vtáčatá vypustil. Na vrchnák zo škatule nasypal maku a položil na podstenie.

V kuchyni zahundrala Anna, že jej Jerguš vtáčatá ani neukazal, a Rudko skrivil tvár do plácu pre tú istú príčinu.

Nezabudnite deti! Prikrumjte v zime sýkorky a iných vtáčikov!

Kalendár

	Slnka východ	západ
1. januára	7.hod.45.min.	15.hod.35.min.
15. januára	7.hod.38.min.	15.hod.53.min.
Mesiaca	východ	západ
1. januára	13.hod.45.min.	7.hod.23.min.
15. januára	5.hod.24.min.	12.hod.05.min.

Plný mesiac 3. januára
Posledná štvrt 11. januára
Nový mesiac 18. januára
Prvá štvrt 25. januára

Január

1	STREDA Nový rok	16	STVRTOK Marcel
2	STVRTOK Makar	17	PIATOK Anton
3	PIATOK Danka	18	SOBOTA Peter
4	SOBOTA Eugén	19	NEDEĽA Henrich
5	NEDEĽA Telefor	20	PONDELOK Fabian
6	PONDELOK Baltazar	21	UTOROK Agnesa
7	UTOROK Jullian	22	STREDA Vincent
8	STREDA Severin	23	STVRTOK Mária
9	STVRTOK Július	24	PIATOK Timotej
10	PIATOK Ján	25	SOBOTA Pavol
11	SOBOTA Honora	26	NEDEĽA Paulina
12	NEDEĽA Benedikt	27	PONDELOK Ján
13	PONDELOK Veronika	28	UTOROK Peter
14	UTOROK Félix	29	STREDA František
15	STREDA Pavol	30	STVRTOK Marta
		31	PIATOK Ján

Podľa želania našich čitateľov zavádzame uverejňovanie kalendára do polovice budúceho mesiaca.

FEBRUÁR

1.	SOBOTA Ignác	8.	SOBOTA Ján
2.	NEDEĽA Mária	9.	NEDEĽA Cyril
3.	PONDELOK Blažej	10.	PONDELOK Scholastika
4.	UTOROK Ondrej	11.	UTOROK Mária
5.	STREDA Agata	12.	STREDA Július
6.	STVRTOK Dorota	13.	STVRTOK Katarína
7.	PIATOK Richard	14.	PIATOK Valentín
		15.	SOBOTA Faustus

VERTE – NEVERTE

Chcete sa zasmiať? Uverejňujeme dnes niekoľko výňatkov z najstarších snárov podľa ktorých si naše babičky veštili a brali to celkom vázne. My sa môžeme na ľom dobre počať a zasmiať.

A písmeňo vidieť alebo písat — počujiem správu.

Adama a Evu v raji vidieť — šťastie a výhra.

Biela farba — radosť, nevinnosť, môže byť tiež smrť.

Pocit bolesti — zažiť radosť.

Cement — najdeš väzne priebeilstvo.

Cestovať — vlastnou vinou upadneš do biedy.

Caj čistý pit — vznešená spoločnosť.

Cierny chlieb — fažká bohatá strava ti spôsobí nemoc.

Dámska spoločnosť — chráni sa klebet.

Darovať niečo — postihne ťa nevdák.

Fialky trhat — najdeš šťastie v láske.

Fotografia — stretnutie.

Galoše nosiť — očakávaj zlé časy.

Hádka — menlivé pomery.

Hasič — nestále šťastie.

Inzerát čítať — obdržíš radosnú správu, dobro ponuku.

Jabĺň — tvoje podnikanie sa vydarí.

Kadere nosiť — budeš verne milovaný.

Kapela — dobre zdravie.

Lyžica — budeš mať dosť potravy.

Lupiča vidieť — nepriatelia ťa ohrozujú.

Mäso jest — nemoc.

Medveda vidieť — výhra, zisk.

Nahým sa vidieť — chudoba.

Nočná košeľa — skorá svadba.

Ohraz vidieť — dobrý sňatok.

Modré oči — vrelá láska.

Palma — budeš v spoločnosti vyznamenaný.

Pastierka — prijemné stretnutie.

Recept — obdržíš falošné správy.

Rybár — obdržíš ponuku k sňatku.

Síra — ujdeš nebezpečiu požiaru.

Sito — vedeš marnotrátny život.

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

PRAWNIK

USTAWA O RENTACH I INNYCH SWIADCZENIACH DLA ROLNIKÓW PRZEKAZUJACYCH NIERUCHOMOŚCI ROLNE NA WŁASNOŚĆ PAŃSTWA

Ustawa ustala, že w trybie przewidzianym jej przepisami może właściciel gospodarstwa rolnego przekazać na własność Państwa wszystkie nieruchomości wchodzące w skład tego gospodarstwa, jeżeli obejmują one co najmniej 5 ha użytków rolnych. Jeżeli nieruchomość obciążona jest dożywotniem — przekazanie może nastąpić tylko za zgodą dożywotnika.

Państwo może odmówić przyjęcia na własność nieruchomości, jeżeli uzna, że nie może zapewnić warunków do ich racjonalnego zagospodarowania.

W zamian za przyjęte nieruchomości Państwo zapewnia rolnikowi świadczenia pieniężne, jeżeli ukończyl lat 40 lub stał się inwalidą. Niezależnie

od tego Państwo zapewnia również:

1) świadczenia w naturze, jakie przysługują emerytom, jeżeli rolnik osiągnął wiek emerytalny (mężczyzna 65 lat, a kobieta 60 lat) lub stał się inwalidą,

2) bezpłatne dożywotnie użytkowanie działki gruntu o obszarze do 1 ha, jeżeli rolnik osiągnął wiek emerytalny albo stał się inwalidą,

3) bezpłatne dożywotnie użytkowanie działki gruntu o obszarze do 0,25 ha, jeżeli nie osiągnął wieku emerytalnego i nie stał się inwalidą, a przy tym korzystał z działki z tytułu pracy w jednostce gospodarki społecznej.

Rolnik przekazujący gospodarstwo może zatrzymać na własność budynki wchodzące w skład przekazanych Państwu nieruchomości. Stanowią one wtedy odrębny od gruntu przedmiot własności. Budynki te, z chwilą śmierci rolnika, przechodzą na własność Państwa, chyba że uprzednio zostały przez niego zbyte. Jeżeli budynki są potrzebne do należytego zagospodarowania przejmowanych nieruchomości, Państwo za zgodą rolnika może przejść te budynki na własność wzamian za zapewnienie rolnikowi bezpłatnego dożywotniego użytkowania lokalu mieszkalnego i pomieszczeń gospodarskich w przyjętych lub innych budynkach w

rozmiarze niezbędnym do zaspokojenia jego potrzeb oraz za odpowiednie świadczenie pieniężne (wysokość tego świadczenia zostanie określona w rozporządzeniu Rady Ministrów).

Rolnik, który w chwili przekazania nieruchomości na własność Państwa osiągnął wiek emerytalny lub jest inwalidą, w zamian za przejętą przez Państwo nieruchomość rolną ma prawo do dożywotniej miesięcznej renty pieniężnej w wysokości:

1) 800 zł, jeżeli obszar przekazanych nieruchomości obejmuje od 5 do 60 ha przeliczeniowych użytków rolnych,

2) 900 zł — powyżej 6 do 7 ha tak obliczonych użytków,

3) 1.000 zł, — powyżej 7 do 8 ha,

4) 1.100 zł — powyżej 8 do 10 ha,

5) 1.200 zł — powyżej 10 ha.

Wysokość tej renty może być obniżona o 100 do 500 zł, o ile rolnik po wejściu w życie niejednej ustawy zbył część nieruchomości, a poprzednio obszar tej nieruchomości wynosił ponad 10 ha użytków rolnych. Prawo do powyższej renty nie ulega zawieszeniu w razie uzyskania przez rolnika zarobków z tytułu zatrudnienia lub dochodów z innych źródeł. Rolnikowi, który rzekł

się użytkowania działki przysługuje dodatek do renty w wysokości 200 zł od 1 ha działki.

Rolnik, który ukończył 40 lat i nie osiągnął jeszcze wieku emerytalnego, ani nie jest inwalidą ma prawo do miesięcznego świadczenia pieniężnego w wysokości od 1/6 do 1/3 powyżej określonej renty. Jeżeli rolnik podjął pracę w PGR ma prawo do miesięcznego świadczenia pieniężnego w wysokości od 1/5 do 1/3 renty. Rolnik, który przekazał nieruchomość przed 40 rokiem życia — uzyskuje prawo do powyższych świadczeń pieniężnych z chwilą ukończenia 40 roku życia.

Ustawa określa przypadki, w których renta zostaje pomniejszona lub też dzieli się między więcej osób. Ma to miejsce w przypadku zadłużenia rolnika wobec Państwa, w przypadku obniżenia łączności gruntów wskutek niepodawania ich przez właściciela właściwym zabiegom agrotechnicznym, w przypadku wspólnego posiadania nieruchomości, a wreszcie w przypadku przekazania nieruchomości stanowiącej współwłasność małżonków.

Odnoszące się do przejęcia nieruchomości na własność Państwa wydaje właściwy do spraw rolnych organ powiatowej rady narodowej.

W. FERFET

LEKARZ WĘTERYNARII

KOPYTA UŁOMNE IICH LECZENIE

KOPYTO PLASKIE — charakterystyczne jest dla schorzenia płaskie, leżąca na jednym poziomie z brzegiem podstawnym, często skieniona po deszku. Przyczyna jest nieprawidłowe oczyszczanie, rozmiękanie rogu kopytowego w wyniku długotrwałego trzymania zwierząt na gruncie wilgotnym oraz przewlekłe reumatyczne zapalenie kopyt. Kopyto płaskie jest nieuleczalne. Podkowa winna być szeroka z głębokim wybuchtowaniem. Podkowiaki niezbędne.

KOPYTO WYPUKŁE — ma wypukła, cienką podstawkę wystającą poza brzeg podstawnego oraz strome skienki przednie i boczne. Skienki przednie i boczne.

ne często podwinięte do wewnętrz. Przyczyny powstawania są te same jak i przy kopycie płaskim i tak samo wada jest nieuleczalna. Przy struganiu stary róg podeszwę należy tylko zeskrabarć. Podkowa okrąglą o szerokich ramionach i głębokim wybuchtowaniem. Podkowiaki niezbędne.

KOPYTO SKOŚNE — skienki przedniej znajdują się na skórze, często gniająca, skienki wsporowe podwinięte do wewnętrz. Powstaje to schorzenie na skutek zmian w mechanizmie kopyta, niestartanego pielęgnowania i kucia oraz długotrwałego postój zwierzęcia bez oprowadzania. Usunąć można przez umiarkowaną struganie brzegu i skienek podeszwę. Koni takich należy używać do pracy na miękkim gruncie najlepiej niepodkowanych. Jeżeli się kuje to podkowa ze skosem lub kapturką.

KOPYTO STROME — ma zbyt wysoką skienkę przednią w stosunku do skienki przedniej, kopyta takie powstają przez nieprawidłowej postawie koni. Stopniowo przez szereg przekuców należy skrócić skienkę przednią.

KOPYTO KRZYWE — ma wygiętą skienkę boczną w przedniej — po stronie kopyta są one wypukłe, a po drugiej — wklęsłe. Przyczyna jest zły pielęgnowanie kopyt u żebriat.

KOPYTO KRZYWE — ma wygiętą skienkę boczną w przedniej — po stronie kopyta są one wypukłe, a po drugiej — wklęsłe. Przyczyna jest zły pielęgnowanie kopyt u żebriat.

KORYTNAK — korytka (asi na veľkosť palacinky) a na horúcej čistej plátni z obidvoch strán upiecme. Upečené lokše pomastime rozpusteným maslom, posypeme zomletým makom zmiešaným s cukrom a stocíme.

LOKŠE

Rozpočet pre 4 osoby: 8 uvarených zemiakov, 4 lyžice krupicovej múky, soľ, 1 vajce, mak, práškový cukor, maslo.

V šupke uvaríme zemiaky olupeme, pretrieme, muku, trochu soli, vajce a vypracujeme cesto. Z cesta formujeme malé bochníčky.

pustu udusíme na masti. Do udusenej kapusty priimešame uvarené strapačky, olupané, pokrájané zemiaky, oprážnené, pokrájané slaninku s cibulkou a trochu mletého čierneho korenia.

KORYTNAK

